

Załącznik nr 1 do Uchwały Nr III/17/2010  
Rady Miejskiej Wąsosza z dnia 29. 12. 2010 r.

**Strategia**  
**Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych**  
**Gminy Wąsosz**  
**na lata 2011-2020**



**2010**

## **SPIS TREŚCI**

<b>WSTĘP .....</b>	<b>3</b>
<b>I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA.....</b>	<b>4</b>
1. STRUKTURA STRATEGII.....	4
2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII .....	6
3. OCENA WDROŻENIA STRATEGII OBOWIĄZUJĄCEJ DO 2010 ROKU .....	16
<b>II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO-ANALITYCZNA.....</b>	<b>18</b>
1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY GMINY .....	18
2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA .....	18
3. KOMUNIKACJA I TRANSPORT.....	19
4. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA .....	20
5. SYTUACJA GOSPODARCZA.....	21
6. PROBLEMY NA RYNKU PRACY .....	22
7. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE .....	24
8. BEZDOMNOŚĆ.....	26
9. EDUKACJA .....	27
10. KULTURA .....	27
11. SPORT I REKREACJA.....	28
12. TURYSTYKA .....	29
13. SYTUACJA DZIECKA.....	29
14. OCHRONA ZDROWIA .....	33
15. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE .....	35
16. POMOC SPOŁECZNA .....	36
17. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH .....	45
18. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE.....	47
19. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO.....	50
20. SEKTOR POZARZĄDOWY .....	58
21. ANALIZA SWOT .....	59
22. PODSUMOWANIE DIAGNOZY .....	65
<b>III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA .....</b>	<b>70</b>
1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ .....	70
2. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI.....	86
3. PROGRAMY I PROJEKTY .....	87
<b>IV. UWAGI KOŃCOWE .....</b>	<b>91</b>
<b>SPIS DIAGRAMÓW, TABEL I WYKRESÓW .....</b>	<b>92</b>

## **WSTĘP**

Samorządy lokalne działające w warunkach gospodarki rynkowej, cechującej się dużą dynamiką zmian i niepewnością co do ich kierunków, muszą posiadać zdolność do wczesnego rozpoznawania zagrożeń, jak i dostrzegania pojawiających się szans. W takich warunkach istotnego znaczenia nabiera zarządzanie strategiczne, które, oparte na opracowywaniu, wdrażaniu i kontroli realizacji planów strategicznych, umożliwia dostosowanie funkcjonowania jednostek terytorialnych do zmian zachodzących w otoczeniu. Na poziomie zarządzania lokalnego (gminnego), w zakresie polityki społecznej, podstawową rolę wśród tego typu planów pełni strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować społeczne skutki kwestii społecznych. Dokument stanowi zatem podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, i doprowadzić do integracji społecznej.

Niniejsza strategia została opracowana w Ośrodku Pomocy Społecznej w Wąsoszu przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Pomoc zewnętrzna polegała głównie na doradztwie i systematyzacji układu głównych elementów wypracowanego dokumentu.

Strategia jest dokumentem uspołecznionym. W pracach nad nim uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, środowisk pomocy społecznej, rynku pracy, oświaty, kultury, ochrony zdrowia, policji i sądownictwa, przedstawiciele organizacji pozarządowych, kościoła, mieszkańcy gminy oraz eksperci.

Dokument ma charakter kilkuletni; został przygotowany na lata 2011-2020. Jest zgodny z założeniami odnoszących się do polityki społecznej dokumentów strategicznych przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym i umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

# I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA

## 1. STRUKTURA STRATEGII

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wąsosz składa się z trzech zasadniczych części, tj. części wprowadzającej, diagnostyczno-analitycznej i programowej.

**Część wprowadzająca** zawiera informacje na temat organizacji strategii oraz uwarunkowań zewnętrznych (prawnych i strategiczno-programowych) tworzenia dokumentu. Obejmuje również ocenę wdrożenia poprzedniej strategii, dla której rok 2010 zamyka okres programowania.

**Część diagnostyczno-analityczna** zawiera informacje ogólne dotyczące gminy oraz diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie, która została oparta na badaniu źródeł zastanych, tj. danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (SWOT), a także analizie ankiet, skierowanych do przedstawicieli funkcjonujących w gminie placówek oświatowych oraz reprezentantów środowiska lokalnego (liderzy lokalni, mieszkańcy). Diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach:

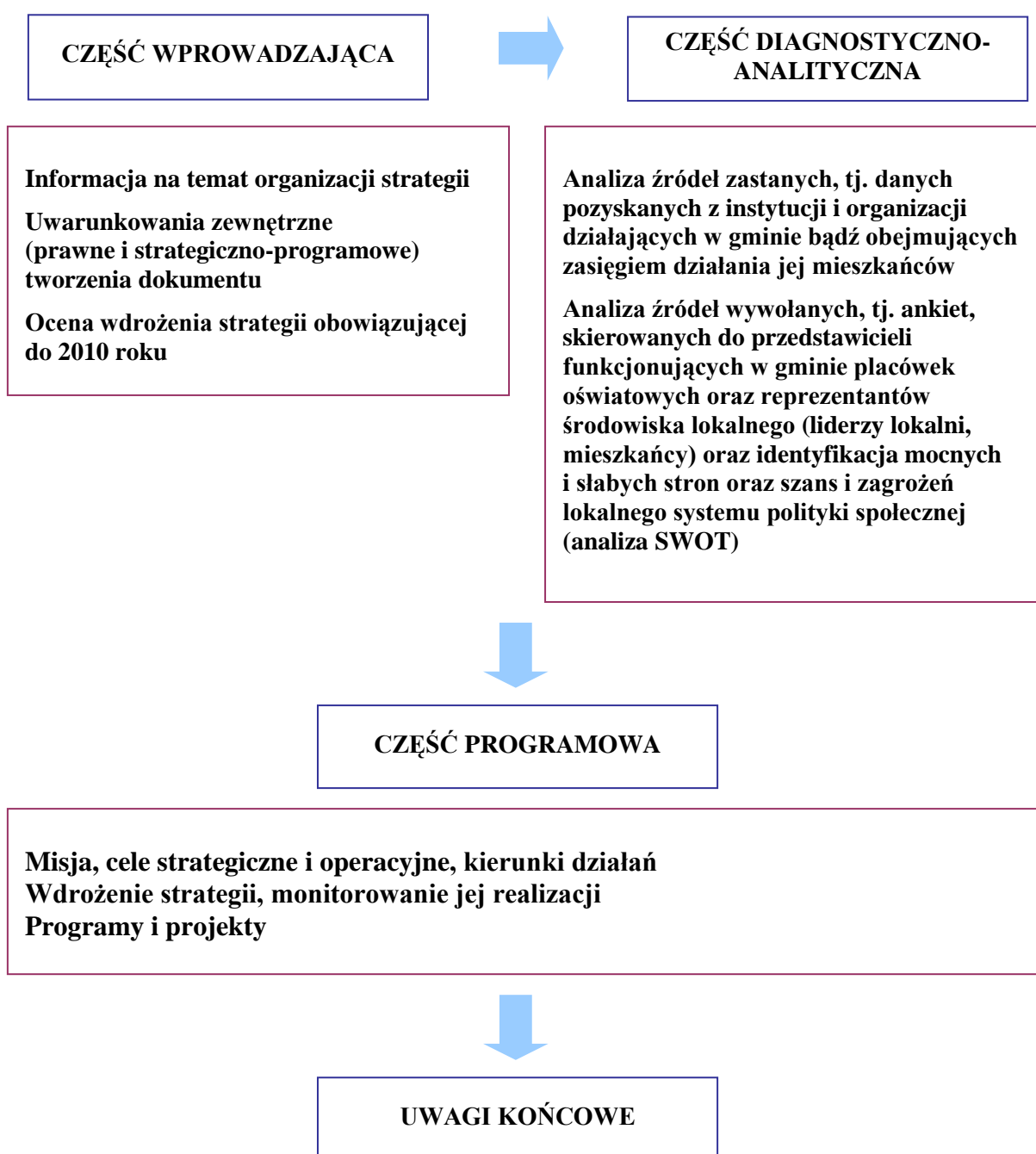
- Infrastruktura techniczna;
- Komunikacja i transport;
- Demografia;
- Gospodarka;
- Rynek pracy;
- Zasoby i warunki mieszkaniowe;
- Bezdomność;
- Edukacja;
- Kultura;
- Sport i rekreacja;
- Turystyka;
- Sytuacja dziecka;
- Ochrona zdrowia;
- Bezpieczeństwo publiczne;
- Pomoc społeczna;
- Sytuacja osób niepełnosprawnych;
- Problemy uzależnień i przemocy w rodzinie;
- Działalność organizacji pozarządowych.

**Część programowa** zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata. Są one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań. W części programowej są również wskazane podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji, źródła finansowania i czas realizacji

wyznaczonych w dokumencie działań oraz jest zaprezentowana informacja na temat sposobu wdrożenia strategii oraz prowadzenia monitoringu jej realizacji. Dla realnej oceny stopnia wdrożenia dokumentu jest przygotowany wykaz wskaźników monitoringowych. Część programowa zawiera także omówienie projektów zaproponowanych przez przedstawicieli instytucji gminy i organizacji pozarządowych działających w obszarze polityki społecznej.

Poniższy diagram prezentuje strukturę Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wąsosz.

**Diagram 1. Struktura dokumentu strategii**



## **2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII**

### **2.1. PODSTAWY PRAWNE**

Gminna strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika wprost z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 ze zmianami), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Na treść i realizację gminnej strategii integracji i rozwiązywania problemów społecznych mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142 poz. 1591 ze zmianami),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 ze zmianami),
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 139 poz. 992 ze zmianami),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2009 r. Nr 1 poz. 7 ze zmianami),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180 poz. 1493 ze zmianami),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2005 r. Nr 179, poz. 1485 ze zmianami),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415 ze zmianami),
- ustawa z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (Dz. U. z 2003 r. Nr 58 poz. 514 ze zmianami),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2003 r. Nr 122, poz. 1143 ze zmianami),

- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2008 r. Nr 14, poz. 92 ze zmianami),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2001 r. Nr 71, poz. 734 ze zmianami),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2003 r. Nr 96, poz. 873 ze zmianami).

Podczas realizacji strategii zajdzie również potrzeba odwołania się do innych aktów prawnych, m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia i budownictwa socjalnego.

## **2.2. PODSTAWY STRATEGICZNO-PROGRAMOWE**

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wąsosz jest dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Dokumenty te tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych i aktywności środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

### **2.2.1. DOKUMENTY EUROPEJSKIE I KRAJOWE**

#### **Strategia Lizbońska**

Głównym celem Strategii Lizbońskiej było stworzenie na terytorium Europy, do roku 2010, najbardziej konkurencyjnej gospodarki na świecie. Dokument skupiał się na czterech kwestiach: innowacyjności (gospodarka oparta o wiedzę), liberalizacji (rynków telekomunikacji, energii, transportu oraz rynków finansowych), przedsiębiorczości (ułatwienia w zakładaniu i prowadzeniu działalności gospodarczej) oraz spójności społecznej (kształtowanie aktywnego państwa socjalnego).

Zdecydowana większość działań podejmowanych w zakresie Strategii Lizbońskiej związana była z modernizacją polityki zatrudnienia oraz kreowaniem pozytywnych zmian na rynku pracy. W ramach sformułowanych celów wyróżniono następujące priorytety odnoszące się do polityki społecznej:

- stworzenie sprzyjających warunków umożliwiających powstanie i rozwój firm innowacyjnych, szczególnie w grupie małych i średnich przedsiębiorstw, oraz stymulowanie przedsiębiorczości,
- rozwój aktywnej polityki zatrudnienia,
- poprawa jakości pracy,
- mobilność pracowników – otwarcie europejskich rynków pracy,
- inwestowanie w zasoby ludzkie,
- zabezpieczenie społeczne i promowanie integracji społecznej.

W obszarze integracji społecznej konkretyzację Strategii Lizbońskiej stanowiły cele Nicejskie, które obejmowały cztery podstawowe działania:

- zapewnienie dostępu do pracy, zasobów, praw, dóbr i usług dla wszystkich,
- zapobieganie ryzyku wykluczenia,
- pomoc najbardziej narażonym (wspieranie najsłabszych),
- mobilizacja wszystkich aktorów/organizacji ze sfery polityki, gospodarki oraz życia społecznego.

Pod koniec 2009 roku Komisja Europejska ogłosiła konsultacje w sprawie nowej strategii na lata 2010-2020 – Europa 2020. Jej głównym celem jest wyjście z kryzysu, w jakim w ostatnich latach znalazła się gospodarka europejska, powrót na ścieżkę rozwoju, a następnie na niej pozostanie. Założeniem dokumentu jest stworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia. Kierunek całemu procesowi ma nadać pięć wymiernych celów Unii Europejskiej na rok 2020, które zostaną przełożone na cele krajowe. Obejmują one zatrudnienie, badania i innowacje, zmiany klimatu i energię, edukację oraz walkę z ubóstwem.

### **Narodowa Strategia Integracji Społecznej**

Narodowa Strategia Integracji Społecznej jest dokumentem, którego celem jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Działania w tym zakresie mają przyczynić się do:

- dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy,
- rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy,



- modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia,
- wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.

W ramach kilkunastu obszarów życia społecznego wyznaczonych w Narodowej Strategii Integracji Społecznej sformułowano następujące priorytety:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym,
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim,
- upowszechnienie kształcenia wyższego i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy,
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci,
- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego,
- ograniczenie tendencji do wzrostu różnic dochodowych,
- ograniczenie bezrobocia długookresowego,
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży,
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych,
- zwiększenie liczby uczestników w aktywnej polityce rynku pracy – ALMP,
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego,
- wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności,
- powszechne ubezpieczenie zdrowotne,
- kobiety i dzieci objęte programami zdrowia publicznego,
- wzrost dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością,
- dostęp do pracowników socjalnych,
- rozwój pomocy środowiskowej – zwiększenie liczby osób objętych usługami pomocy środowiskowej,
- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną,
- realizacja NSIS przez samorzady terytorialne,
- dostęp do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

## **Krajowy Program „Zabezpieczenie Społeczne i Integracja Społeczna na lata 2008-2010”**

Krajowy Program „Zabezpieczenie Społeczne i Integracja Społeczna na lata 2008-2010” jest dokumentem, którego celem jest poprawa efektywności otwartej metody koordynacji Unii Europejskiej w dziedzinie zabezpieczenia społecznego oraz wzmocnienie interakcji pomiędzy otwartą metodą koordynacji w polityce społecznej a Strategią Lizbońską na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia. Dokument obejmuje trzy obszary działań: integrację społeczną, system emerytalny oraz opiekę zdrowotną i opiekę długoterminową, które zostały ujęte w trzech częściach składowych Programu, tj. w Krajowym Planie Działań na rzecz Integracji Społecznej, w Krajowej Strategii Emerytalnej oraz w Krajowym Planie na rzecz Opieki Zdrowotnej i Opieki Długoterminowej.

Przyjęto, że Krajowy Plan Działań na rzecz Integracji Społecznej będzie realizowany w ramach trzech priorytetów tematycznych, w obrębie których wyznaczono następujące działania:

Priorytet 1. Przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży

1. Poprawa sytuacji dochodowej rodzin.
2. Rozwój usług opiekuńczych nad dzieckiem.
3. Wyrównywanie szans edukacyjnych oraz wsparcie dla uczących się dzieci i młodzieży z ubogich rodzin.

Priorytet 2. Integracja przez aktywizację.

1. Rozwój ekonomii społecznej.
2. Rozwój narzędzi i instrumentów na rzecz aktywnej integracji.
3. Realizacja programów integracyjnych na rzecz osób niepełnosprawnych.

Priorytet 3. Dostęp do wysokiej jakości usług społecznych.

1. Poprawa jakości usług edukacyjnych.
2. Rozwój budownictwa socjalnego.
3. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych.
4. Profilaktyka w zakresie przeciwdziałania narkomanii.
5. Rozwój usług dla ludzi starszych.
6. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.
7. Rozwój nieodpłatnej pomocy prawnej.

## **Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 (Narodowa Strategia Spójności 2007-2013)**

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie (Narodowa Strategia Spójności 2007-2013) służą realizacji priorytetów polityki spójności Unii Europejskiej, integrując je z priorytetami polskimi i uwzględniając zapisy odpowiadające na wyzwania zawarte w Strategii Lizbońskiej Krajowego Programu Reform. Dokument stanowi podstawę do programowania interwencji Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności.

Celem strategicznym Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia dla Polski jest tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Cel ten będzie osiąganym poprzez realizację następujących horyzontalnych celów szczegółowych:

1. Poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa.
2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej.
3. Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski.
4. Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług.
5. Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej.
6. Wyrównywanie szans rozwojowych.

### **Program Operacyjny Kapitał Ludzki**

Najważniejszym instrumentem finansowym polityki społecznej Unii Europejskiej jest Europejski Fundusz Społeczny. Finansuje on działania państw członkowskich w zakresie przeciwdziałania bezrobociu i rozwoju zasobów ludzkich w celu osiągnięcia spójności gospodarczej i społecznej oraz wysokiego poziomu zatrudnienia. Zgodnie z Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia (NSRO) całość interwencji Europejskiego Funduszu Społecznego w Polsce na lata 2007-2013 została ujęta w ramach Programu Operacyjnego

Kapitał Ludzki. Jego celem jest umożliwienie pełnego wykorzystania potencjału zasobów ludzkich poprzez wzrost zatrudnienia i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw i ich pracowników, podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa, zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego oraz wsparcie budowy struktur administracyjnych państwa.

Problematyka integracji społecznej została ujęta w dwóch priorytetach tego Programu, tj. w realizowanym na poziomie centralnym priorytecie I „Zatrudnienie i integracja społeczna” oraz w realizowanym na poziomie regionalnym priorytecie VII „Promocja integracji społecznej”. W ramach tych priorytetów przewidziano następujące działania odnoszące się do problematyki integracji społecznej:

- 1.2. Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej,
- 1.3. Ogólnopolskie programy integracji i aktywizacji zawodowej,
- 7.1. Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji,
- 7.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej,
- 7.3. Inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji.

Pośrednio dla problematyki integracji społecznej istotne jest również wyznaczone w ramach Priorytetu V – Działanie 5.4 „Rozwój potencjału trzeciego sektora”.

## **2.2.2. DOKUMENTY REGIONALNE I LOKALNE**

### **Dolnośląska Strategia Integracji Społecznej na lata 2005-2013**

Dolnośląska Strategia Integracji Społecznej na lata 2005-2013 jest dokumentem, który wyznacza główne kierunki działań samorządu wojewódzkiego w obszarze polityki społecznej, służące poprawie jakości życia mieszkańców Dolnego Śląska. Strategia zawiera m.in. analizę sytuacji ludności w wybranych obszarach życia społecznego oraz wyznacza poniżej przedstawione priorytety i działania strategiczne.

#### **1. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.**

- Aktywizacja osób bezrobotnych znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji na rynku pracy.
- Redukowanie zjawiska ubóstwa.
- Wsparcie osób niepełnosprawnych pozbawionych możliwości samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie.
- Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie.
- Wsparcie dzieci i młodzieży dotkniętej sieroctwem

- Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej powodowanej uzależnieniami.
  - Przeciwdziałanie bezdomności.
2. Integracja społeczna środowisk osób wymagających szczególnego wsparcia.
- Integracja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych.
  - Doskonalenie systemu opieki nad dziećmi i rodziną.
  - Aktywizacja społeczna osób starszych.
  - Wyrównywanie szans kobiet i mężczyzn.
3. Krzewienie idei społeczeństwa obywatelskiego.
- Wsparcie lokalnych inicjatyw opartych o zasady pomocniczości i partnerstwa.
  - Aktywizacja społeczności lokalnych, w szczególności z terenów wiejskich.
  - Umacnianie i rozwój współpracy administracji publicznej z organizacjami sektora pozarządowego.
  - Kreowanie opinii społecznej eliminującej negatywne stereotypy w odniesieniu do osób dotkniętych marginalizacją społeczną.
4. Podnoszenie jakości usług społecznych.
- Podnoszenie kwalifikacji i kompetencji pracowników oraz kadr kierowniczych jednostek pomocy społecznej.
  - Współpraca z partnerami zagranicznymi i opracowywanie nowych oraz wspólnych rozwiązań z zakresu polityki społecznej.
  - Promowanie innowacyjnych metod i technik rozwiązywania problemów z zakresu polityki społecznej.
  - Doskonalenie współpracy z administracją rządową oraz samorządową wszystkich szczebli.

### **Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013**

Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013 jest jednym z 16 programów regionalnych służących realizacji Strategii Rozwoju Kraju na lata 2007-2015 oraz Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia 2007-2013 (Narodowej Strategii Spójności), jednocześnie będąc odzwierciedleniem polityki rozwoju prowadzonej przez samorząd województwa.

Dokument jest instrumentem polityki regionalnej województwa, realizującym działania w oparciu o środki z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i środki krajowe. Zakres interwencji Programu wynika ze Strategii Rozwoju Województwa

Dolnośląskiego do 2020 roku, a jego celem głównym jest podniesienie poziomu życia mieszkańców Dolnego Śląska oraz poprawa konkurencyjności regionu przy respektowaniu zasad zrównoważonego rozwoju.

Uznano, iż cel główny będzie realizowany poprzez cele szczegółowe, do których zaliczono: 1. Wzrost aktywności gospodarczej opartej o wiedzę i innowacyjność, 2. Rozwój infrastruktury służącej poprawie jakości środowiska, warunków inwestowania i prowadzenia działalności gospodarczej, 3. Poprawę bytu mieszkańców i wzrost konkurencyjności regionu poprzez modernizację i rozbudowę infrastruktury społecznej. Osiągnięcie celów szczegółowych uzależniono od realizacji dziesięciu priorytetów. Trzy z nich wyznaczono w ramach odnoszącego się bezpośrednio do sfery społecznej celu szczegółowego 3.:

1. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury edukacyjnej na Dolnym Śląsku („Edukacja”).
2. Modernizacja infrastruktury ochrony zdrowia na Dolnym Śląsku („Zdrowie”).
3. Odnowa zdegradowanych obszarów miejskich na terenie Dolnego Śląska („Miasta”).

### **Strategia Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Górowskiego**

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Górowskiego jest dokumentem, który zawiera diagnozę stanu powiatu, misję powiatu („Optymalne zaspokojenie zbiorowych potrzeb mieszkańców powiatu przez wykonywanie zadań publicznych niezastrzeżonych ustawowo dla samorządu wojewódzkiego oraz samorządów gminnych a także dla administracji rządowej i innych organów Państwa, z poszanowaniem środowiska i racjonalnym wykorzystaniem jego zasobów”) oraz wizję przyszłości powiatu, według której w sferze społecznej powiat powinien być powiatem:

- z kultywowanymi tradycjami, rozwijanymi ośrodkami kulturotwórczymi i kulturalnymi,
- ze zintegrowaną, wykształconą społecznością, cechującą się wysokim patriotyzmem,
- z dobrze rozwiniętym szkolnictwem i wychowaniem, w tym także edukacją ekologiczną,
- z powszechnie dostępną, rozwiniętą i sprawną służbą zdrowia oraz z odpowiednio funkcjonującą opieką społeczną,
- z dobrze funkcjonującymi obiektami sportu i rekreacji,
- dbającym o prawidłową politykę prorodziną,
- zapewniającym bezpieczeństwo,
- z niską stopą bezrobocia.

Za cel nadrzędny rozwoju powiatu uznano „Wysoką jakość życia jego mieszkańców”, a za cele główne: ochronę i kształtowanie środowiska przyrodniczego i kulturowego, zrównoważony rozwój społeczny, gospodarczy i przestrzenny oraz ład w zarządzaniu.

W ramach celu głównego zakładającego zrównoważony rozwój społeczny wyznaczono poniżej przedstawione cele szczegółowe i zadania.

1. Rozwój kultury i integracji społeczności lokalnej:
  - budowa sali widowiskowo-sportowej w Górze oraz wzrost nakładów rzeczowo-finansowych na rozwój bazy materialnej dla kultury, zwłaszcza na terenach wiejskich,
  - organizacja konkursów i imprez międzygminnych, z wykorzystaniem lokalnych inicjatyw mieszkańców.
2. Wyrównany poziom startu życiowego dla młodzieży z miast i wsi:
  - poprawa bazy technicznej i wyposażenia bazy nauczania na wsi.
3. Wysoka świadomość ekologiczna i przestrzeganie prawa:
  - opracowanie systemu szkoleń, konkursów ekologicznych oraz skuteczne stosowanie kar i nagród związanych z poszanowaniem prawa w zakresie ochrony środowiska.
4. Partnerstwo w uzyskaniu poprawy zdrowia:
  - opracowanie programu rozwoju lecznictwa,
  - poprawa faktycznej dostępności do służb ochrony zdrowia,
  - promocja pożądanych form zdrowotnej kultury życia.
5. Niska stopa bezrobocia:
  - organizacja poradnictwa, szkoleń i kursów, służących rozwojowi nowych umiejętności oraz dostosowaniu do lokalnego rynku pracy,
  - podejmowanie inicjatyw lokalnych na rzecz przeciwdziałania bezrobociu przez samorządy gminne,
  - wspieranie niekonwencjonalnych metod uruchamiania nowych miejsc pracy.

### **Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Wąsosz**

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Wąsosz jest dokumentem, który określa strategię społeczno-gospodarczą gminy na lata 2004-2006 oraz wskazuje planowane działania w latach 2007-2013. Plan zawiera analizę sytuację społeczno-ekonomiczną gminy, zadania oraz opis strategii zmierzającej do osiągnięcia rozwoju społecznego i gospodarczego.

Zadania do realizacji zostały wyznaczone w 7 obszarach: 1. Rozwój oświaty, 2. Rozwój ochrony środowiska, 3. Rozwój turystyki, sportu i dziedzictwa kulturowego, 4. Rozwój przedsiębiorczości, 5. Rozwój budownictwa, 6. Rozwój infrastruktury, 7. Rozwój informatyki. Poniżej zamieszczono te, które bezpośrednio odnoszą się do sfery społecznej.

1. Rozwój oświaty (zadania do realizacji w latach 2004-2013): zagospodarowanie terenu wokół budynków szkół, modernizacja, remont i rozbudowa budynków szkolnych, doposażenie w nowoczesny sprzęt dydaktyczny, wzbogacenie oferty edukacyjnej, podnoszenie kwalifikacji zawodowych nauczycieli.
2. Rozwój turystyki, sportu i dziedzictwa kulturowego (zadania do realizacji w latach 2004-2013): stworzenie bazy noclegowej, budowa nowych ścieżek rowerowych i szlaków turystycznych, tworzenie nowych terenów rekreacyjnych, remont i rozbudowa obiektów sportowych, krzewienie kultury fizycznej wśród społeczeństwa gminy Wąsosz, remont i rewaloryzacja zabytków, tworzenie muzeów i izb pamięci.
3. Rozwój przedsiębiorczości (zadania do realizacji w latach 2004-2013): uchwalenie planu zagospodarowania przestrzennego, stymulowanie rozwoju agroturystyki, szeroka promocja gminy, stymulowanie rozwoju turystyki i obszarów wypoczynkowych, stosowanie ulg i zwolnień podatkowych celem stymulowania rozwoju przedsiębiorstw, uzbrajanie terenów pod inwestycje.
4. Rozwój budownictwa (zadania do realizacji w latach 2004-2013): uchwalenie planu zagospodarowania przestrzennego, uzbrajanie terenów pod inwestycje, przejęcie terenów i budynków po PGR z przeznaczeniem na budownictwo mieszkaniowe, ulgi budowlane dla inwestorów, tworzenie terenów dla inwestycji mieszkaniowych, przemysłowych i turystycznych, budowa mieszkań socjalnych i komunalnych, remonty domów i mieszkań komunalnych.

### **3. OCENA WDROŻENIA STRATEGII OBOWIĄZUJĄCEJ DO 2010 ROKU**

Ocena wdrożenia strategii, dla której rok 2010 zamyka okres programowania, stanowi ważny punkt odniesienia do konstrukcji założeń polityki społecznej gminy Wąsosz na lata 2011-2020. W jej ramach zostały wskazane trudności we wdrażaniu dokumentu, największe osiągnięcia w realizacji wyznaczonych kierunków działań (w tym wprowadzone w życie programy i projekty socjalne) oraz przedsięwzięcia, których nie udało się podjąć podczas wdrażania strategii.

#### **Trudności we wdrażaniu strategii**

Największe bariery we wdrażaniu Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wąsosz na lata 2005-2010 wynikały z ograniczeń finansowych, braku środków na inwestycje w zakresie pomocy społecznej, trudnych warunków lokalowych,



braku wyspecjalizowanej kadry (psycholog, terapeuta, prawnik), a także z powodu przeciążenia pracowników socjalnych pracą biurową, skutkującego brakiem czasu na pracę socjalną.

### **Osiągnięcia w realizacji strategii**

Pomimo trudności napotkanych podczas wdrażania strategii na lata 2005-2010, odnotowano osiągnięcia. Do największych z nich należą:

- prowadzenie systematycznego monitoringu potrzeb społecznych przez pracowników OPS-u,
- współdziałanie OPS-u z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczających do szkół,
- prowadzenie pracy socjalnej,
- udzielanie pomocy materialnej rodzinom pozostającym w trudnej sytuacji finansowej,
- stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie przeciwdziałania bezrobociu,
- organizowanie prac interwencyjnych, robót publicznych, staży absolwenckich,
- udzielanie pomocy osobom starszym, niepełnosprawnym w formie usług opiekuńczych, kierowanie do Domu Pomocy Społecznej,
- przeciwdziałanie alkoholizmowi poprzez utworzenie grupy AA oraz punktu konsultacyjnego ds. uzależnień

### **Programy i projekty wynikające z zapisów strategicznych**

W trakcie wdrażania strategii na lata 2005-2010 realizowano projekt systemowy pn. „Praca to przyszłość”, który został przygotowany w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet VII Promocja Integracji Społecznej. Jego celem głównym było zwiększenie szans na rynku pracy dla osób niepracujących w wieku aktywności zawodowej, korzystających w 2009 roku ze świadczeń pomocy społecznej. Grupa 11 osób została objęta instrumentami aktywnej integracji poprzez zastosowanie aktywizacji edukacyjnej, zdrowotnej, społecznej i zawodowej.

### **Przedsięwzięcia, których nie udało się zrealizować w latach 2005-2010**

Podczas wdrażania strategii na lata 2005-2010 nie udało się utworzyć Dziennego Domu Pobytu dla osób starszych, niepełnosprawnych.

## II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO-ANALITYCZNA

### 1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY GMINY

Wąsosz jest gminą miejsko-wiejską, położoną w województwie dolnośląskim, w powiecie górowskim. Siedziba gminy znajduje się w odległości 80 km od Wrocławia. Gmina zajmuje powierzchnię 193,6 km<sup>2</sup>.

Gminę Wąsosz tworzy 32 następujących jednostek pomocniczych (sołectw): Baranowice, Bartków, Bełcz Mały, Bełcz Górny, Cieszkowice, Chocieborowice, Czeladź Wielka, Czarnoborsko, Dochowa, Drozdowice Małe, Drozdowice Wielkie, Gola Wąsoska i Górka Wąsoska, Kąkolno, Kowalowo, Kamień Górowski, Lechitów, Lubiel, Ługi, Ostrawa, Płoski, Pobieli, Rudna Mała, Rudna Wielka, Sułów Wielki, Świniary, Wiewierz, Wiklina, Wodniki, Wrząca Śląska, Wrząca Wielka, Zbaków Dolny i Zbaków Górny.

### 2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, gazowej i drogowej w gminie.

**Tabela 1. Infrastruktura techniczna w gminie w 2009 roku**

<b>sieć wodociągowa</b>	
długość czynnej sieci wodociągowej (w km)	129,33
liczba przyłączy wodociągowych	7.401
<b>sieć kanalizacyjna</b>	
długość czynnej sieci kanalizacyjnej (w km)	0,96
liczba przyłączy kanalizacyjnych	700
liczba oczyszczalni ścieków	6
<b>sieć gazowa</b>	
długość czynnej sieci gazowej (w m)	0
liczba liczników	0
<b>sieć drogowa</b>	
długość dróg publicznych w gminie ogółem (w km)	brak danych
<sup>w tym</sup> długość dróg gminnych (w km)	71

Dane Urzędu Miejskiego w Wąsoszu.

W uzupełnieniu danych dotyczących infrastruktury technicznej warto przedstawić informacje na temat najważniejszych inwestycji, jakie zrealizowano w gminie w latach 2007-2009. Inwestycje te, poza sferą techniczną, przeprowadzono w obszarze sportu i rekreacji. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

**Tabela 2. Najważniejsze inwestycje zrealizowane w gminie w latach 2007-2009**

<b>inwestycje w 2007 - 2009</b>
<ul style="list-style-type: none"><li>• oczyszczalnia ścieków</li><li>• wodociąg – Ługi – Unisławice – Bartków</li><li>• remont – Krzywa</li><li>• modernizacja stadionu sportowego</li><li>• budowa zaplecza socjalnego Korczaka – MKS „Orla”</li><li>• remonty dróg – Dochowa, Wiklina, Górka Wąsoska</li><li>• lampy solarowe (16 sztuk)</li></ul>

Dane Urzędu Miejskiego w Wąsoszu.

### **3. KOMUNIKACJA I TRANSPORT**

Przez gminę przebiega droga krajowa Nr 36 relacji Lubin – Ścinawa – Wąsosz – Załęczce, droga wojewódzka Nr 324 relacji Głogów – Góra – Rawicz oraz 18 dróg powiatowych. Pozostałe drogi mają charakter gminny i wewnętrzny. Nawierzchnie istniejących dróg wymagają naprawy, a skrzyżowania korekty. Pilną potrzebą w zakresie infrastruktury drogowej jest również budowa obwodnicy miasta Wąsosza. Powodem jest narastający ciężki transport samochodowy, który negatywnie wpływa na stan techniczny budynków znajdujących się przy ciągu komunikacyjnym oraz na stan bezpieczeństwa na drodze.

Przez gminę przebiega także zlikwidowana, jednotorowa linia kolejowa. W czasach świetności linia ta, relacji Ścinawa – Wińsko – Wąsosz – Rawicz, była ważnym ciągiem komunikacyjnym, umożliwiającym mieszkańcom gminy dojazd do pracy i szkół. Kolej spełniała również ważną rolę w transporcie towarowym.

Obecnie dobre połączenia komunikacyjne w gminie mają mieszkańcy miasta Wąsosz oraz miejscowości Wiewierz, Wodniki, Świniary i Pobiel, z trudnościami komunikacyjnymi zmagają się natomiast mieszkańcy miejscowości Lubiel, Kąkolno, Drozdowice Małe i Wrząca Śląska. Usługi komunikacyjne w gminie świadczy PKS i Publiczny Transport Ciężarowo-Osobowy.

#### 4. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Z końcem 2009 roku gmina Wąsosz liczyła 7.790 mieszkańców, w tym 3.906 kobiet, które stanowiły 50,1% ogółu ludności. Gęstość zaludnienia w gminie wynosiła 40 osób na km<sup>2</sup>.

Struktura wiekowa mieszkańców gminy ulegała nieznacznym zmianom. W latach 2007-2009 wahaniom ulegała zarówno liczba dzieci i młodzieży, jak i liczba osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

**Tabela 3. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2007-2009**

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	1.726	1.720	1.735
liczba osób w wieku produkcyjnym	4.981	4.969	4.989
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	1.060	1.056	1.066
ogółem	7.767	7.745	7.790

Dane Urzędu Miejskiego w Wąsoszu.

Wpływ na sytuację demograficzną w gminie miały m.in. takie czynniki, jak kształtowany przez liczbę urodzeń żywych i zgonów przyrost naturalny oraz migracja, odbywająca się zarówno w ruchu wewnętrznym, jak i zagranicznym. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe tabele.

**Tabela 4. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2007-2009**

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
liczba urodzeń żywych	79	102	95
liczba zgonów	75	67	100
przyrost naturalny	4	35	-5

Dane Urzędu Miejskiego w Wąsoszu.

**Tabela 5. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2007-2009**

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
saldo migracji w ruchu wewnętrznym	brak danych	brak danych	brak danych
saldo migracji w ruchu zagranicznym	19	7	41
saldo migracji ogółem	19	7	41

Dane Urzędu Miejskiego w Wąsoszu.

W 2008 r. miał miejsce wzrost liczby urodzeń żywych w gminie, a w 2009 r. urodzeń tych było mniej (o 7). Znacznie wzrosła natomiast liczba zgonów (w 2008 r. – 67, a w 2009 już 100). W efekcie w 2009 r. przyrost naturalny był ujemny (-5).

Na wzrost liczby mieszkańców w gminie w 2009 roku miał zatem wpływ ruch migracyjny. Dostępne dane dotyczące salda migracji w ruchu zagranicznym pokazują, że w latach 2007-2009 było ono dodatnie.

Biorąc pod uwagę powyższe dane i próbując dokonać prognozy ludności gminy na najbliższe lata, należy zwrócić uwagę na dwie istotne, wcześniej odnotowane, kwestie. Pierwsza z nich dotyczy wzrostu w 2009 roku liczby dzieci i młodzieży w gminie, druga natomiast odnosi się do wzrostu liczby osób w wieku produkcyjnym i starszych. W przyszłości ta ostatnia grupa będzie zasilana przez liczne obecnie grono osób w wieku produkcyjnym, które zakończą aktywność zawodową.

Powyższe tendencje demograficzne będą wymagały w większym zakresie niż dotychczas dostosowania usług społecznych do potrzeb zarówno dzieci i młodzieży, jak i seniorów. W przypadku tych pierwszych konieczne będzie zapewnienie im odpowiedniego dostępu do wychowania, edukacji, kultury, sportu i rekreacji, tym drugim trzeba będzie natomiast udzielić stosownej pomocy materialnej i rzeczowej, ułatwić im korzystanie z usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz różnorodnych form aktywnego spędzania czasu wolnego.

## 5. SYTUACJA GOSPODARCZA

Gmina Wąsosz jest gminą typowo rolniczą. Prawie połowę jej powierzchni zajmują grunty orne (w gminie występują duże kompleksy gleb II-IIIb i IV klasy), co potwierdzają dane przedstawione w poniższej tabeli.

**Tabela 6. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki**

powierzchnia użytków rolnych ogółem (w ha)		12.622,82
w tym:	grunty orne (w ha)	9.196,90
	sady (w ha)	14,00
	łąki i pastwiska (w ha)	3.411,91
powierzchnia lasów i gruntów leśnych (w ha)		5.134,07
powierzchnia pozostałych gruntów i nieużytków (w ha)		551,20

Dane Urzędu Miejskiego w Wąsoszu.

W gospodarstwach rolnych o małej powierzchni (do 6 ha) obserwuje się zmianę produkcji i wzrost upraw warzyw i owoców. Pojawiają się również gospodarstwa agroturystyczne, np. posiadające stadniny koni. W okolicach miejscowości Wiklina powstał użytek ekologiczny.

W gminie działają również lokalne firmy przetwórcze z branży metalowej i stolarskiej. Funkcjonuje także kilka firm produkcyjnych: IGAZ Zakład Usług Gazowych, KUTZMANN – produkcja powozów konnych, NIKA TECH – zakład produkujący okna, „Agro-Wąsosz” Grupa Producentów Rolnych – sprzedaż artykułów rolniczych i budowlanych, RESPOM – firma produkująca resory do samochodów ciężarowych i osobowych, Produkcja Okleiny i Obłogów Jerzy Krogulec,

Większość podmiotów gospodarczych działających w gminie zajmuje się handlem i naprawami, budownictwem i transportem. Dane szczegółowe na temat podmiotów gospodarczych w gminie przedstawiają poniższe tabele.

**Tabela 7. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2007-2009**

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą	288	324	367

Dane Urzędu Miejskiego w Wąsoszu.

**Tabela 8. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) z końcem 2009 roku**

sekcja	liczba podmiotów
budownictwo	65
handel i naprawy	89
hotele i restauracje	1
transport, gospodarka magazynowa i łączność	33
pośrednictwo finansowe	4
obsługa nieruchomości i firm	2
ochrona zdrowia i pomoc społeczna	10

Dane Urzędu Miejskiego w Wąsoszu.

## 6. PROBLEMY NA RYNKU PRACY

Problemy na rynku pracy, objawiające się niedostateczną liczbą miejsc pracy, prowadzą do obniżenia standardu życia ludności. Długotrwałe pozostawanie bez zatrudnienia ogranicza szanse na podjęcie pracy, przyczynia się ubożenia ludności, a nawet prowadzi do wykluczenia społecznego.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Górze, w latach 2007-2009 liczba osób bezrobotnych w gminie Wąsosz ulegała zmianom od 617 na koniec 2007 roku poprzez 474 na koniec roku następnego do 685 osób na koniec roku 2009. Wśród pozostających bez pracy większość stanowiły kobiety, których liczba na koniec kolejnych lat wyniosła: 352, 243 i 356. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

**Tabela 9. Bezrobotni w gminie według płci i ich udział w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2007-2009**

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
liczba bezrobotnych w gminie	617	474	685
udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	12,4%	9,5%	13,7%
liczba bezrobotnych kobiet w gminie	352	243	356
udział kobiet w liczbie bezrobotnych	57,1%	51,3%	52%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Górze.

Dla scharakteryzowania problemu bezrobocia w gminie ważna jest analiza danych dotyczących podziału bezrobotnych według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia, a także rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy. Dane szczegółowe w tym zakresie na koniec 2009 roku przedstawiają poniższe tabele.

**Tabela 10. Bezrobotni w gminie na koniec 2009 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia**

		liczba bezrobotnych			udział kobiet (w %)	liczba bezrobotnych			udział kobiet (w %)
		ogółem	kobiet			ogółem	kobiet		
wiek	18-24 lata	180	85	47,2	staż pracy	bez stażu	116	71	61,2
	25-34 lata	229	126	55,0		do 1 roku	62	39	62,9
	35-44 lata	100	57	57,0		1-5 lat	188	104	55,3
	45-54 lata	117	74	63,2		5-10 lat	146	71	48,6
	55-59 lat	48	14	29,2		10-20 lat	105	44	41,9
	60-64 lata	11	–	–		20-30 lat	57	27	47,4
czas pozostawania bez pracy	do 1 miesiąca	61	27	44,3	wykształcenie	30 lat i więcej	11	0	0,0
	1-3 miesiące	204	102	50,0		wyższe	40	30	75,0
	3-6 miesięcy	135	68	50,4		policealne i śr. zawodowe	137	90	65,7
	6-12 miesięcy	151	74	49,0		średnie ogólnokształcące	65	42	64,6
	12-24 miesiące	70	39	55,7		zasadnicze zawodowe	222	101	45,5
	pow. 24 miesięcy	64	46	71,9		gimnazjalne i niższe	221	93	42,1

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Górze.

Na koniec 2009 roku wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby młode w wieku 18-34 lata, często nieposiadające doświadczenia zawodowego (łącznie 409 osób), osoby pozostające bez zatrudnienia od 1 do 3 miesięcy (204 osoby), osoby ze stażem pracy od roku do 5 lat (188 osób), a także osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (222 osoby) oraz gimnazjalnym i niższym (221 osób).

Liczne grupy wśród będących bez zatrudnienia stanowiły również osoby w wieku 45-54 lata (117 osób), osoby pozostające bez pracy od 6 do 12 miesięcy (151 osób), osoby ze stażem pracy od 5 do 10 lat (146 osób) oraz osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (137 osób).

Największy udział kobiet w ogóle bezrobotnych odnotowano wśród osób w wieku 45-54 lata (63,2%) i 35-44 lata (57%), osób pozostających bez pracy długotrwale, powyżej 24 miesięcy (71,9%), osób ze stanem do 1 roku pracy (62,9%) i bez stażu pracy (61,2%) oraz, co budzi niepokój, osób z wykształceniem wyższym (75%).

Z powyższych danych wynika, że programami aktywizującymi osoby bezrobotne z gminy należy objąć przede wszystkim osoby z krótkim stażem pracy lub bez stażu pracy, którym powinno się zapewnić możliwość poszerzenia doświadczenia zawodowego lub podjęcia pierwszej pracy. Nie należy również zapominać o osobach mających za sobą kilkanaście lat pracy, którym powinno się zapewnić możliwość przekwalifikowania, aby wzmocnić ich konkurencyjność na rynku pracy.

Ze względu na to, że problem bezrobocia w gminie w największym stopniu osiągały osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i niższym, warto nadal zachęcać młodzież do zdobywania wykształcenia, natomiast w przypadku osób pozostających na rynku pracy bez zatrudnienia, szczególny nacisk należy położyć na dokończanie oraz podniesienie lub zmianę kwalifikacji zawodowych.

## **7. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE**

Zasoby i warunki mieszkaniowe ludności determinują w znacznym stopniu jakość jej bytowania. Niejednokrotnie określają również granice możliwości realizowania własnych aspiracji życiowych.

W latach 2007-2009 liczba mieszkań będących w zasobach gminy Wąsosz stale spadała (z 198 w 2007 r. do 137 w 2009 r.). Zmniejszała się tym samym liczba izb (z 693 w 2007 r. do 478 w 2009 r.) i powierzchnia użytkowa mieszkań (z 9.694 m<sup>2</sup> w 2007 r. do 6.803 m<sup>2</sup> w 2009 r.). Na podobnym poziomie pozostawała z kolei przeciętna powierzchnia



użytkowa 1 mieszkania (49-50 m<sup>2</sup>) i przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (9 m<sup>2</sup>). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

**Tabela 11. Zasoby mieszkaniowe gminy w latach 2007-2009**

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
liczba mieszkań	198	150	137
liczba izb	693	525	478
powierzchnia użytkowa mieszkań (w m <sup>2</sup> )	9694	7483	6803
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (w m <sup>2</sup> )	49	50	50
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (w m <sup>2</sup> )	9	9	9

Dane Urzędu Miejskiego w Wąsoszu.

W latach 2007-2009 niepokój budziła również niewielka liczba nowo oddanych mieszkań (w 2007 r. – 3, a w 2009 r. – 1), a – co za tym idzie – mała liczba nowych izb oddanych do użytkowania (w 2007 r. 10, a w 2009 r. 5) i niewielka powierzchnia użytkowa mieszkań (w 2007 r. 149 m<sup>2</sup>, a w 2009 r. 64 m<sup>2</sup>). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

**Tabela 12. Nowo oddane mieszkania w gminie w latach 2007-2009**

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
liczba nowych mieszkań oddanych do użytkowania	3	–	1
liczba nowych izb oddanych do użytkowania	10	–	5
powierzchnia użytkowa oddanych mieszkań (w m <sup>2</sup> )	149	–	64

Dane Urzędu Miejskiego w Wąsoszu.

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, wypłacane są dodatki mieszkaniowe. Jest to forma pomocy świadczona przez gminę, a realizowana przez Ośrodek Pomocy Społecznej. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

**Tabela 13. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2007-2009**

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
liczba rodzin, którym decyzją przyznano dodatek mieszkaniowy	186	153	125
liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych	1755	1350	1114
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	212.242	162.244	152.249

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Wąsoszu.

W latach 2007-2009 liczba rodzin w gminie, którym decyzją administracyjną przyznano dodatek mieszkaniowy, spadała (ze 186 w 2007 r. do 125 w 2009 r.). Zmniejszała się również liczba przyznanych dodatków (z 1,755 w 2007 r. do 1.114 w 2009 r.) i tym samym wysokość kwot przeznaczonych na ten cel (z 212.242 zł w 2007 r. do 152.249 zł w 2009 r.).

## **8. BEZDOMNOŚĆ**

Bezdomność jest problemem społecznym charakteryzującym się brakiem stałego miejsca zamieszkania. Wiąże się ze zmianami demograficznymi i ruchliwością społeczną, z recesją gospodarczą, bezrobociem, ubóstwem, kryzysem polityki mieszkaniowej i wzrostem cen mieszkań oraz dysfunkcjonalnością instytucji opiekuńczo-resocjalizacyjnych i karnych zaniedbujących obowiązek opieki następczej.

Do głównych przyczyn bezdomności o charakterze społecznym i patologicznym należą: likwidacja państwowych zakładów pracy, a wraz z nimi hoteli robotniczych, brak miejsc w szpitalach, zakładach opiekuńczych, domach pomocy społecznej, brak opieki nad wychowankami domów dziecka kończącymi 18 lat, brak ośrodków dla nosicieli wirusa HIV, zaległości w opłatach czynszowych prowadzące do eksmisji, a także alkoholizm, przestępczość, odrzucenie lub brak opieki ze strony najbliższych, rozwód lub trwały rozpad innych więzi formalnych lub nieformalnych, prostytutka kobiet, przemoc w rodzinie oraz świadomy wybór innego sposobu życia i odrzucenie powszechnie uznawanego systemu wartości.

Osobami bezdomnymi, obok tych, którzy są nimi z wyboru, najczęściej stają się ludzie w starszym wieku, matki z nieletnimi dziećmi, rodziny pełne nieposiadające środków finansowych na opłacenie mieszkania oraz osoby, które opuściły zakłady karne.

Bezdomność w gminie Wąsosz jest jedynie zjawiskiem, nie urasta do rangi problemu społecznego. Przez większą część roku ma charakter jednostkowy, ulegając nasileniu w okresie zimowym, i dotyczy głównie mężczyzn z problemem alkoholowym.

Pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością z gminy świadczy Ośrodek Pomocy Społecznej w Wąsoszu. Przybiera ona głównie formę wsparcia rzeczowego (odzież, posiłek) oraz schronienia. W latach 2007-2009 liczba osób objętych wsparciem z powodu bezdomności była niewielka: po 1 osobie w każdym roku.

Schronienie osobom bezdomnym zapewniała noclegownia w Lesznie, gdzie na koniec 2009 roku przebywała 1 osoba z gminy.

## 9. EDUKACJA

Edukacja, rozumiana jako wychowanie, wykształcenie, nauka oraz zdobywanie wiedzy, umiejętności i kształcenie, pełni zasadniczą rolę w rozwoju człowieka. Jako proces trwający od młodości jest sposobem na podniesienie jakości zasobów ludzkich, a tym samym poziomu konkurencyjności gospodarki i przyspieszenia tempa rozwoju gospodarczego. Głównym problemem edukacji jest nierówny dostęp do niej przez całe życie, efektem czego są zróżnicowane szanse życiowe poszczególnych grup ludności, np. młodzieży mieszkającej na wsi i w mieście, dziewcząt i chłopców, dorosłych bez wykształcenia i z wykształceniem.

W roku szkolnym 2008/2009 w gminie Wąsosz funkcjonowało 6 placówek oświatowo-wychowawczych, w tym 1 przedszkole, 4 szkoły podstawowe i 1 gimnazjum. Dane szczegółowe na temat ww. placówek, a także liczby dzieci i uczniów do nich uczęszczających oraz nauczycieli w nich pracujących przedstawia poniższa tabela.

**Tabela 14. Placówki oświatowo-wychowawcze w gminie w roku szkolnym 2008/2009**

<b>nazwa i adres placówki</b>	<b>liczba dzieci, uczniów</b>	<b>liczba nauczycieli</b>
Przedszkole Samorządowe w Wąsoszu, pl. Kościelny 2	124	9
Publiczna Szkoła Podstawowa w Wąsoszu, al. Niepodległości 10	491 uczniów i 80 dzieci w klasach „0”	72
Publiczna Szkoła Podstawowa w Czarnoborsku, Czarnoborsko 10		
Publiczna Szkoła Podstawowa w Płoskach, Płoski 4		
Publiczna Szkoła Podstawowa w Pobielu, Pobiel 56		
Publiczne Gimnazjum w Wąsoszu, ul. Zacisze 10	303	30

Dane Urzędu Miejskiego w Wąsoszu.

Oprócz ww. placówek oświatowo-wychowawczych, działalność w gminie prowadzi Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy, mieszczący się przy ul. Korczaka 6 w Wąsoszu.

## 10. KULTURA

Korzystanie z dóbr kultury wpływa na jakość życia ludności i świadczy o poziomie rozwoju społecznego. Głównym motorem większości imprez związanych z działalnością i twórczością ludową na terenie gminy Wąsosz jest Zespół Placówek Kultury w Wąsoszu. Przy Ośrodku tym działa sekcja taneczna, szachowa, wokalna oraz ognisko muzyczne. Podczas imprez można posłuchać występów zespołu śpiewaczego „Wąsoszanki”, a także muzyki zespołu „Sawa”. Do corocznych imprez kulturalnych zaliczają się: „Dni Wąsosza”,

„Rowerowa Majówka”, Spotkania Teatralne, grudniowa Parada Mikołajów oraz Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy. Organizowane są również wystawy fotograficzne, malarskie, historyczne, prezentowany jest dorobek lokalnych twórców ludowych. Bardzo prężnie działa także Koło Gospodyń Wiejskich. Świetną okazją do obejrzenia dorobku kulturalnego oraz twórczości miejscowych artystów ludowych są coroczne „Dożynki Gminne i lokalne „Dożynki Parafialne”.

Dane szczegółowe na temat funkcjonujących w gminie placówek kulturalnych przedstawia poniższa tabela.

**Tabela 15. Placówki kulturalne w gminie w 2009 roku**

<b>nazwa i adres placówki</b>	<b>liczba osób objętych ofertą</b>	<b>liczba pracowników</b>
Zespół Placówek Kultury w Wąsoszu, ul. Świerczewskiego 31		6
Biblioteka Publiczna w Wąsoszu, ul. Krzywa 11		
Filia Biblioteki Publicznej w Kamieniu Górowskim, Kamień Górowski		

Dane Urzędu Miejskiego w Wąsoszu.

## **11. SPORT I REKREACJA**

Propagowany w dzisiejszych czasach zdrowy styl życia obejmuje m.in. właściwe odżywianie, aktywny wypoczynek oraz uprawianie różnorodnych dyscyplin sportowych. Sport wpływa bowiem nie tylko na kondycję zdrowotną człowieka, ale również jego cechy charakteru, postawę, relacje z innymi ludźmi, umiejętność współpracy i asertywność.

W gminie Wąsosz znajdują się następujące obiekty sportowe: stadion sportowy MKS „Orla” Wąsosz, sala sportowa w Wąsoszu, boisko sportowe do piłki nożnej ze sztuczną nawierzchnią przy Publicznej Szkole Podstawowej w Wąsoszu oraz boisko sportowe wielofunkcyjne ze sztuczną nawierzchnią przy Publicznym Gimnazjum w Wąsoszu.

Miejski Klub Sportowy „Orla” posiada 5 drużyn: seniorów, trampkarzy starszych, młodzików oraz 2 drużyny dziewczęce. W miejscowości Wiewierz działa Ludowy Klub Sportowy „Wiewierzanka”. Wiele imprez sportowych organizują także szkoły oraz Zespół Placówek Kultury w Wąsoszu. Odbywają się również turnieje wsi.

Przy wszystkich szkołach podstawowych i gimnazjach w gminie działają Uczniowskie Kluby Sportowe, w których uprawia się lekką atletykę, gra w gry zespołowe, szachy,

warcaby. Dla preferujących sporty rowerowe zbudowane zostały trasy rowerowe Wąsosz – Bartków oraz Wąsosz – Wiklina – Zbaków Górny. Organizowane są także spływy kajakowe Wąsosz – Sądowel po rzece Barycz.

## **12. TURYSTYKA**

Gmina Wąsosz jest gminą interesującą pod względem turystyczno-krajoznawczym. Na jej terenie występują bardzo atrakcyjne turystycznie kompleksy leśne, często ze starym drzewostanem, oraz kompleksy łąk z naturalną roślinnością, wśród której szczególnie cenne są rzadko występujące gatunki roślin. Rozległe obszary podmokłe z lasami są miejscem wymarzone dla ptactwa. Zróżnicowana rzeźba terenu o walorach widokowych, duże i urozmaicone kompleksy leśne, powierzchnie wodne są powodem zaliczania terenu gminy do Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Baryczy. Lasy obfitują także w jagody i grzyby, będący często miejscem wycieczek młodzieży oraz osób ceniących sobie ciszę i piękno natury. Do cennych i zasługujących na uwagę atrakcji turystycznych należą parki: park zamkowy w Wąsoszu, parki dworskie w Cieszkowicach, Czeladzi Wielkiej, Wiklinie, Wrzący Wielkiej, Lechtowie oraz park pałacowy w Górcie Wąsockiej. Niewątpliwą atrakcją jest nowo powstały spływ kajakowy, którego początek i główna baza znajduje się w Wąsoszu. Do obiektów zabytkowych zasługujących na zwiedzanie w Wąsoszu należy kościół z drugiej połowy XVIII wieku, zespół zamkowy i folwarczny z drugiej połowy XVI wieku, park zamkowy, a także centrum miasta bogate w zabytkowe kamieniczki niekiedy z XVIII wieku.

Na terenie gminy nie ma niestety gospodarstw agroturystycznych i innych obiektów noclegowych.

## **13. SYTUACJA DZIECKA**

Dziecko wymaga szczególnej opieki i troski. Działalność na jego rzecz powinna polegać przede wszystkim na ochronie jego praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwianie dostępu do oświaty, służby zdrowia i wypoczynku oraz na asekurowaniu go w obliczu zagrożeń.

Analiza sytuacji dziecka w gminie Wąsosz została dokonana na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w funkcjonujących na jej terenie placówkach oświatowych. Badania te pozwoliły zdiagnozować środowisko szkolne i rodzinne uczniów pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej oraz uzyskać informację na temat

prowadzonych w szkołach działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych. W sumie do analizy przedłożono 5 ankiet – wypełnionych przez pedagogów szkolnych lub, w przypadku ich braku, dyrektorów – z następujących placówek oświatowych:

- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Bolesława Chrobrego w Wąsoszu (liczba uczniów: 300),
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Juliana Tuwima w Czarnoborsku (liczba uczniów: 127),
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Brzechwy w Pobieliu (liczba uczniów: 94),
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. M. Kownackiej w Płoskach (liczba uczniów: 93),
- Publiczne Gimnazjum w Wąsoszu (liczba uczniów: 309).

### **Zasoby i oferta szkolna**

Z analizy ankiet wynika, że wszystkie placówki zatrudniają pedagoga, ale tylko jedna – PSP w Wąsoszu – logopedę. Żadna szkoła nie zatrudnia psychologa ani doradcy zawodowego. Wszystkie placówki prowadzą natomiast bezpłatne dożywianie uczniów, z tej formy pomocy korzysta około 1/3 wszystkich uczniów w szkołach podstawowych, a w gimnazjum 14% młodzieży. Szkoła Podstawowa w Płoskach deklaruje potrzebę objęcia dożywianiem jeszcze 5 dzieci, a Gimnazjum w Wąsoszu zgłasza taką potrzebę w stosunku do 20 uczniów.

Wszystkie placówki zapewniają uczniom dostęp do Internetu. Sali gimnastycznej nie ma natomiast w Szkołach Podstawowych w Płoskach i w Czarnoborsku, choć w tej ostatniej uczniowie korzystają z pomieszczenia zaadoptowanego na salę do ćwiczeń. Żadna ze szkół nie posiada klasy integracyjnej. Trudności z dojazdem do szkoły mają uczniowie szkół w Czarnoborsku i Płoskach, na co wpływają niedostosowane godziny dowożenia i odwożenia uczniów.

Wszystkie placówki oferują dzieciom i młodzieży zajęcia dodatkowe. Najczęściej przyjmują one postać różnorodnych tematycznie kół zainteresowań, głównie przedmiotowych, są także kółka czytelnicze, ekologiczne, plastyczne oraz zajęcia rekreacyjno-sportowe. Za wyjątkiem gimnazjum, wszystkie szkoły podstawowe prowadzą zajęcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wśród nich najczęściej organizowane są zajęcia wyrównawcze i logopedyczne.

## **Problemy dosięgające uczniów i ich rodziny**

Ankietowani identyfikowali problemy, które w najpoważniejszym stopniu dosięgają uczniów i ich rodziny, w dwojaki sposób, tj. odpowiadając na pytanie o charakterze otwartym oraz wypełniając zamknięty katalog cech patologicznych obejmujący 14 zmiennych.

Określając problemy w odpowiedzi na pytanie otwarte, badani wskazywali głównie na dysfunkcje występujące w domu, a wynikające z trudnej sytuacji finansowej powstałej wskutek bezrobocia i nadużywania alkoholu. Pedagodzy wskazywali także na bezradność opiekuńczo-wychowawczą w związku z częstymi wyjazdami jednego z rodziców w poszukiwaniu pracy za granicę. Ankietowani zwracali również uwagę na występowanie w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej problemów pedagogicznych wynikających z nieefektywnego zagospodarowania czasu wolnego uczniów.

Wypełniając zamknięty katalog cech patologicznych, ankietowani stwierdzali ich obecność, podając jednocześnie w sposób opisowy częstotliwość ich występowania. W odniesieniu do uczniów szkół podstawowych wskazywano na przypadki sięgania po alkohol, palenia papierosów, niszczenia mienia szkolnego, sporadyczne kradzieże oraz przejawy agresji, przemocy w rodzinie i zaniedbania przez dom. U młodzieży gimnazjalnej dominującym problemem była natomiast agresja i przemoc, odnotowano także przypadki udziału w grupach negatywnych oraz palenia papierosów i sięgania po narkotyki oraz kradzieże i przykłady zaniedbania przez dom.

## **Badania i działania profilaktyczne i naprawcze konieczne do przeprowadzenia**

Wskazując badania konieczne do przeprowadzenia wśród dzieci, młodzieży i ich rodziców, pedagodzy stwierdzili, iż należy dokładnie zdiagnozować zachowania negatywne w środowisku szkolnym i rodzinnym, w tym problemy ubóstwa, bezrobocia, uzależnień i agresji. W opinii ankietowanych trzeba również dokładnie rozpoznać wykorzystywane przez rodziców metody wychowawcze oraz skutki ich stosowania. Zdaniem pedagogów warto także zdiagnozować sposoby spędzania czasu wolnego przez uczniów i ich rodziny kładąc, szczególnie nacisk na wykorzystywanie komputera i Internetu.

Określając działania profilaktyczne i naprawcze, które należałoby przeprowadzić w szkołach, badani wskazywali głównie na potrzebę zwiększenia liczby realizowanych profesjonalnie programów profilaktycznych w zakresie uzależnień i zagrożeń płynących z Internetu. Pedagodzy podkreślali również znaczenie propagowania zdrowego stylu życia, m.in. poprzez zwiększanie liczby zajęć sportowych oraz prowadzenie profilaktyki zdrowotnej – objęcie uczniów obowiązkową opieką stomatologiczną i okulistyczną. Istotnym z punktu

widzenia ankietowanych wydaje się także zintensyfikowanie działań pedagogizujących rodziców uczniów.

### **Współpraca szkół z rodzicami uczniów**

Przedstawiciele wszystkich, poza jedną (PSP w Czarnoborsku), ankietowanych placówek uznali współpracę z rodzicami uczniów za zadowalającą. W jej ramach odbywają się konsultacje indywidualne, rozmowy telefoniczne, zebrania, dyżury, pogadanki, spotkania w ramach Rady Rodziców i wizyty domowe, organizowane są imprezy i uroczystości szkolne, prowadzona jest pedagogizacja rodziców. Rodzice zachęceni są również do aktywnego uczestnictwa w życiu szkoły.

### **Współpraca szkół z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny**

Podobnie jak w przypadku oceny współpracy szkół z rodzicami, przedstawiciele wszystkich, poza jedną (tym razem PSP w Wąsoszu), badanych placówek stwierdzili, że współpraca z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny jest zadowalająca. Do podmiotów tych zaliczyli: Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Miejski, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, Policję, Straż Pożarną, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Sanepid, lokalne parafie, Nadleśnictwo, Urząd Powiatowego Rzecznika Praw Dziecka oraz Centrum Profilaktyki, Edukacji i Rehabilitacji w Trzebnicy.

### **Potrzeby dzieci i młodzieży**

Wskazując najpilniejsze potrzeby dzieci i młodzieży, pedagodzy zwrócili uwagę na konieczność wsparcia finansowego dzieci, szczególnie z rodzin wielodzietnych. Za pożądane uznali także zapewnienie uczniom szerszego dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego oraz łatwiejszego dostępu do placówek kulturalno-oświatowych i obiektów rekreacyjno-sportowych. W tym kontekście sugerowali organizację zajęć pozalekcyjnych połączonych z dowozem uczniów.

### **Możliwości przyczynienia się szkół do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży**

Zastanawiając się nad tym, w jaki sposób szkoła może się przyczynić do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży w gminie, pedagodzy wskazywali przede wszystkim na możliwość zagospodarowania czasu wolnego, m.in. poprzez organizowanie zajęć pozalekcyjnych, kół zainteresowań, imprez szkolnych oraz wycieczek. Ankietowani podkreślali również wagę



i korzyści płynące ze współpracy szkoły z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny w gminie. Jako jedną z możliwych form pomocy wskazali organizację warsztatów psychologicznych dla dzieci nieradzących sobie z emocjami.

#### 14. OCHRONA ZDROWIA

Styl życia i zachowania zdrowotne wpływają w największym stopniu na stan zdrowia ludności. Do czynników zagrażających zdrowiu należą przede wszystkim: mała aktywność fizyczna, nieprawidłowości w sposobie żywienia, palenie tytoniu, nadmierne spożycie alkoholu, używanie narkotyków, zły stan środowiska naturalnego, niewłaściwe warunki bezpieczeństwa pracy, wypadki drogowe oraz brak powszechnej profilaktyki.

W gminie Wąsosz funkcjonują 3 zakłady niepublicznej opieki zdrowotnej, 3 gabinety stomatologiczne oraz działają 3 apteki i punkty apteczne. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

**Tabela 16. Zakłady opieki zdrowotnej, apteki i punkty apteczne w gminie w 2009 roku**

<b>nazwa placówki</b>	<b>adres</b>
Niepubliczny Zespół Opieki Zdrowotnej „ELMED”	Wąsosz, ul. Słoneczna 1
Niepubliczny Zespół Opieki Zdrowotnej „VIS-MED”	Wąsosz, ul. Zacisze 10
Niepubliczny Zespół Opieki Zdrowotnej, Gabinet Fizjoterapeutyczny „FIZ-MED.”	Wąsosz, ul. Rawicka 5a
Praktyka Stomatologiczna „AS-DENT”, Stomatologia Rodzinna Agnieszka Janik	Wąsosz, ul. 24-go Stycznia
Gabinet Stomatologiczny Krystyna Mitek	Wąsosz, ul. Poczтовая 15/1
Gabinet Stomatologiczny Małgorzata Rokicka	Wąsosz, ul. Rawicka

Dane Urzędu Miejskiego w Wąsoszu.

Dla poznania sytuacji zdrowotnej mieszkańców gminy ważna jest analiza danych będących w posiadaniu zakładów opieki zdrowotnej i indywidualnych praktyk lekarskich działających na jej terenie. W związku z brakiem informacji w tym zakresie ze wszystkich placówek służby zdrowia i praktyk lekarskich w gminie, w poniższej tabeli przedstawiono dane za 2009 rok uzyskane z NZOZ „Vis-Med” w Wąsoszu, przy założeniu, że reprezentują one średnią gminną.

**Tabela 17. Najczęstsze schorzenia ludności gminy w 2009 roku**

rodzaj schorzenia	osoby, u których stwierdzono schorzenie	
	liczba dzieci i młodzieży	liczba osób dorosłych
choroby tarczycy	0	59
cukrzyca	2	115
otyłość	13	0
zaburzenia odżywiania	0	0
alergie pokarmowe	6	0
alergie skórne	20	0
choroby układu moczowego	3	0
choroby obwodowego układu nerwowego	1	70
choroby układu krążenia	4	673
przewlekły nieżyt oskrzeli, dychawica oskrzelowa	52	68
nowotwory	2	28
niedokrwistość	1	9
upośledzenie umysłowe	4	0
padaczka	8	0
dziecięce porażenie mózgowie	1	0
zaburzenia refrakcji i akomodacji oka	10	0
choroba nadciśnieniowa	1	0
zniekształcenia kręgosłupa	19	0
zaburzenia rozwoju	10	0
przewlekłe choroby układu trawiennego	0	31
gruźlica	0	6
Choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej	0	231

Dane NZOZ „Vis-Med” w Wąsoszu.

W 2009 roku pod opieką Niepublicznego Zespołu Opieki Zdrowotnej „Vis-Med” w Wąsoszu było 147 dzieci i młodzieży oraz 935 osób dorosłych z gminy. U największej liczby osób w wieku przedprodukcyjnym stwierdzono przewlekłe nieżyt oskrzeli (52 osoby), alergie skórne (20 osób), zniekształcenia kręgosłupa (19 osób) oraz otyłość (13 osób). Dorośli z kolei najczęściej zmagali się z chorobami układu krążenia (673 osoby), układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej (231 osób) i cukrzycą (115 osób).

Ważną rolę w utrzymaniu dobrego stanu zdrowia pełni profilaktyka. Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat dzieci do lat 3 objętych opieką profilaktyczną oraz dzieci i młodzieży do lat 19 objętych profilaktycznymi badaniami lekarskimi.

**Tabela 18. Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży z gminy w 2009 roku**

<b>forma profilaktyki</b>	<b>liczba dzieci i młodzieży</b>
porady profilaktyczne lekarza rodzinnego po raz pierwszy (dzieci do lat 3)	67
porady profilaktyczne lekarza rodzinnego następny raz (dzieci do lat 3)	433
wizyty profilaktyczne pielęgniarek i położnych po raz pierwszy (dzieci do 1. roku życia)	64
wizyty profilaktyczne pielęgniarek i położnych następny raz (dzieci do lat 3)	453
profilaktyczne badania lekarskie (dzieci i młodzież do lat 19 podlegający badaniu)	709
profilaktyczne badania lekarskie (dzieci i młodzież do lat 19 zbadani zgodnie z programem badań profilaktycznych)	307

Dane NZOZ „Vis-Med” w Wąsoszu.

W 2009 roku poradami profilaktycznymi lekarza rodzinnego Niepublicznego Zespołu Opieki Zdrowotnej „Vis-Med” w Wąsoszu po raz pierwszy i po raz następny zostało objętych odpowiednio 67 i 433 dzieci do lat 3. Wizyty profilaktyczne pielęgniarek i położnych miały z kolei miejsce po raz pierwszy w przypadku 64 dzieci do 1. roku życia, a po raz kolejny w przypadku 453 dzieci dla lat 3. Profilaktycznymi badaniami lekarskimi objęto natomiast 709 dzieci i młodzieży, w tym 307 osób zgodnie z programem badań profilaktycznych.

## **15. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE**

Bezpieczeństwu publicznemu zagraża przestępczość, która jest zjawiskiem dynamicznym i, podobnie jak społeczeństwo, podlega rozwojowi. Choć stanowi margines życia społecznego, poprzez swą intensywność i częstotliwość może mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciskać dotkliwe piętno na jej funkcjonowaniu.

Według danych Rewiru Dzielnicowych w Wąsoszu Komendy Powiatowej Policji w Górze, w 2009 roku w powiecie górowskim (brak danych dla gminy Wąsosz) popełniono ogółem 902 przestępstwa. Wśród nich odnotowano 550 przestępstw kryminalnych i 51 przestępstw gospodarczych. W kategorii przestępstw kryminalnych dominowały przestępstwa przeciwko mieniu, wśród których najczęściej odnotowywano kradzieże z włamaniem i kradzieże cudzej rzeczy.

W analizowanym roku zarejestrowano ogółem 297 zdarzeń drogowych, w tym 22 wypadki drogowe (4 osoby poniosły w nich śmierć, a 34 osoby zostały ranne) oraz 275 kolizji drogowych. Głównymi przyczynami zdarzeń drogowych były: niedostosowanie prędkości do

warunków ruchu, nieprzestrzeganie pierwszeństwa przejazdu, nieprawidłowe wyprzedzanie, wymijanie, omijanie oraz nietrzeźwość kierowców lub stan po użyciu alkoholu. (w 2009 roku zatrzymano 293 kierowców, którzy prowadzili pojazd w stanie nietrzeźwości).

Jeżeli chodzi o udział nieletnich w przestępstwach, to do najczęściej przez nich popełnianych należały w 2009 roku kradzieże z włamaniem – 15, kradzieże cudzego mienia – 4, przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu – 3, kierowanie pojazdem w stanie nietrzeźwym – 2, zniszczenie mienia – 3, oraz przestępstwa z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii – 2.

## 16. POMOC SPOŁECZNA

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Zadania pomocy społecznej w gminie Wąsosz wykonuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Wąsoszu. Jednostka ta realizuje również zadania wynikające z innych, aniżeli ustawa o pomocy społecznej, aktów prawnych. Należą do nich w szczególności: ustawa o świadczeniach rodzinnych i ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o świadczeniach zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych, ustawa o powszechnym ubezpieczeniu społecznym oraz ustawa o ochronie zdrowia psychicznego.

Z końcem 2009 roku kadrę OPS-u stanowiło 11 osób. Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w ośrodku, potrzeb w tym zakresie oraz poziomu wykształcenia pracujących w nim osób przedstawiają poniższe tabele.

**Tabela 19. Stan zatrudnienia w OPS-ie oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2009 roku**

rodzaj stanowiska	liczba etatów	o ile etatów powinno być więcej?
kadra kierownicza	1	–
pracownicy socjalni	4	–
pracownicy wykonujący usługi opiekuńcze	2	–
pracownicy wykonujący specjalistyczne usługi opiekuńcze	–	–
pozostali pracownicy	4	1

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Wąsoszu.

**Tabela 20. Wykształcenie kadry OPS-u oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2009 roku**

rodzaj wykształcenia, dodatkowe kwalifikacje i zainteresowanie w tym zakresie		liczba osób		
		kadra kierownicza	pracownicy socjalni	
wykształcenie	wyższe kierunkowe	–	–	
	wyższe niekierunkowe	–	–	
	średnie kierunkowe	1	4	
	średnie niekierunkowe	–	–	
	zawodowe i niższe	–	–	
dodatkowe kwalifikacje	specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	ukończona	1	–
		w trakcie realizacji	–	–
	specjalizacja I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	posiadany	–	3
		w trakcie realizacji	–	–
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej		–		
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji I stopnia w zawodzie pracownik socjalny		–		
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji II stopnia w zawodzie pracownik socjalny		–		

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Wąsoszu.

Z końcem 2009 roku wszyscy pracownicy OPS-u legitymowali się wykształceniem średnim kierunkowym. Kierownik Ośrodka miał dodatkowo ukończoną specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej, a trzech pracowników socjalnych posiadało specjalizację I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego.

Prawo do wsparcia udzielanego przez OPS mają osoby i rodziny, które spełniają określone warunki przedstawione w poszczególnych aktach prawnych. I tak np. w odniesieniu do świadczeń z pomocy społecznej jednym z nich jest kryterium dochodowe, które jest ustalone na poziomie 477 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 351 zł na osobę w rodzinie. Kryterium dochodowe stosowane jest również przy przyznawaniu zasiłków rodzinnych, które przysługują, jeśli dochód rodziny na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza 504 zł, a gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeśli dochód ten nie przekracza 583 zł.

W wykonywaniu zadań OPS współdziała z różnymi podmiotami, m.in. z organami wykonawczymi gminy i sołectw, innymi jednostkami organizacyjnymi gminy, służbą zdrowia, policją, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące kwot wydatkowanych przez OPS na pomoc społeczną w gminie w latach 2007-2009.

**Tabela 21. Środki finansowe wydatkowane przez OPS na pomoc mieszkańcom gminy w latach 2007-2009**

wielkość wydatków	2007 r.	2008 r.	2009 r.
ogółem (w zł)	3.108.085,82	3.247.646,11	3.303.709,15
na zadania własne gminy (w zł)	559.489,91	538.951,22	697.435,14
na zadania zlecone gminie (w zł)	2.548.595,91	2.708.694,89	2.606.274,01

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Wąsoszu.

W latach 2007-2009 wysokość środków finansowych przeznaczonych przez OPS na pomoc społeczną mieszkańcom gminy zwiększała się z roku na rok. Dominującą pozycję wśród nich stanowiły kwoty wydatkowane na zadanie zlecone gminie (w 2007 r. – 2.548.595,91 zł, w 2008 r. – 2.708.694,89 zł, a w 2009 r. – 2.606.274,01 zł).

**Tabela 22. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2007-2009**

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	643	536	589
liczba rodzin	377	313	352
liczba osób w rodzinach	1.355	1.115	1.036
udział osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w ogóle ludności gminy	17,4%	14,3%	13,3%

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Wąsoszu.

Liczba osób objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2007-2009 spadała z roku na rok (z 1.355 osób w rodzinach w 2007 roku do 1.036 osób w rodzinach w 2009 roku). Zmniejszył się również udział beneficjentów systemu w ogóle ludności gminy (z 17,4% w 2007 roku do 13,3% w 2009 roku). Wpływ na taką sytuację mogło mieć m.in. niskie kryterium dochodowe obowiązujące przy ubieganiu się o wsparcie, które zawężyło liczbę osób uprawnionych do korzystania z pomocy.

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat struktury wiekowej oraz aktywności zawodowej odbiorców pomocy społecznej w gminie w 2009 roku.

**Tabela 23. Struktura wiekowa oraz aktywność zawodowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2009 roku**

wiek odbiorców	liczba osób w rodzinach	rodzaj aktywności zawodowej	liczba osób powyżej 18 lat według decyzji administracyjnych
0-16 lat	251	pracuje	69
17-21 lat	40	pracuje dorywczo	140
22-30 lat	44	nie pracuje	104
31-40 lat	62	studiuje	–
41-50 lat	95	uczy się	–
51-60 lat	96	na rencie	62
61-70 lat	39	na emeryturze	18
71 lat i więcej	22	na zasiłku dla bezrobotnych	44
		bezrobotny bez prawa do zasiłku	102

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Wąsoszu.

Analiza struktury wiekowej mieszkańców gminy objętych przez OPS pomocą społeczną w 2009 roku wykazała, że największą grupę stanowili dzieci i młodzież do 16 lat (251 osób). Znacznie mniejsze, choć spore, grupy reprezentowały osoby w wieku 51-60 lat (96 osób) i 41-50 lat (95 osób).

Jeśli chodzi o podział beneficjentów pomocy społecznej w gminie według aktywności zawodowej, najliczniejszą grupę w 2009 roku stanowiły osoby pracujące, głównie pracujące dorywczo. Obecność tych osób w gronie beneficjentów OPS-u należy tłumaczyć uzyskiwaniem przez nie niskich dochodów uniemożliwiających utrzymanie siebie i swoich rodzin. Liczną grupą były również osoby bezrobotne niemające prawa do zasiłku (102 osoby).

Analizując powyższe dane, można pokusić się o stwierdzenie, iż najliczniejszą grupę wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia OPS-u w 2009 roku stanowiły charakteryzujące się niskim poziomem dochodów rodziny dotknięte bezrobociem. Pochodzące z nich dzieci, z racji niedoborów materialnych w domu, korzystały ze wsparcia w formie dożywiania w szkołach. Diagnozę tę potwierdzają dane dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie, które za lata 2007-2009 przedstawia poniższa tabela.

**Tabela 24. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2007-2009**

powód przyznania pomocy	Liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
ubóstwo	1	3	5	4	14	19
bezdomność	1	1	1	1	1	1
potrzeba ochrony macierzyństwa	2	1	5	8	1	18
bezrobocie	168	129	146	634	491	553
niepełnosprawność	89	70	54	235	197	134
długotrwała lub ciężka choroba	64	84	94	182	237	254
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	77	79	89	482	455	496
przemoc w rodzinie	–	–	1	–	–	3
alkoholizm	3	3	7	6	10	29
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	1	1	1	3	3	1
zdarzenie losowe	3	1	–	7	4	–
sytuacja kryzysowa	–	–	–	–	–	–
klęska żywiołowa lub ekologiczna	–	–	50	–	–	136

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Wąsoszu.

W latach 2007-2009 najczęstszą przyczyną przyznawania pomocy społecznej w gminie było bezrobocie. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających ze wsparcia OPS-u z tego powodu ulegała wahaniom (od odpowiednio 168 i 634 w 2007 r., poprzez 129 i 492 w 2008 r. do 146 i 553 w 2009 r.).

Istotną przyczyną świadczenia pomocy społecznej w gminie stanowiła bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. O ile liczba rodzin objętych wsparciem OPS-u z tego powodu zwiększała się z roku na rok (z 77 w 2007 r. do 89 w 2009 r.), to liczba osób w rodzinach wahała się (od 482 w 2007 r. poprzez 455 w 2008 r. do 496 w 2009 r.).

Kolejnymi przyczynami przyznawania pomocy społecznej w gminie były długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność. O ile liczba rodzin i osób w rodzinach objętych wsparciem z powodu niepełnosprawności spadała z roku na rok (z odpowiednio 89 i 235 w 2007 r. do 54 i 134 w 2009 r.), o tyle liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających ze wsparcia na skutek długotrwałej i ciężkiej choroby zwiększała się z roku na rok (z odpowiednio 64 i 182 w 2007 r. do 94 i 254 w 2009 r.).

Warto również odnotować, że w 2009 roku, na skutek wystąpienia klęski żywiołowej, udzieleno wsparcia 50 rodzinom liczącym 136 osób.



Powody przyznania pomocy społecznej w gminie przez OPS wpływały na formę udzielanego wsparcia. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2007-2009 przedstawia poniższa tabela.

**Tabela 25. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez OPS w latach 2007-2009**

formy pomocy	liczba osób, którym przyznano decyzją administracyjną świadczenie			liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
pieniężna	372	326	370	363	319	351	1251	1110	1160
rzeczowa	339	265	258	177	118	118	867	619	605
praca socjalna	X	X	X	34	3	1	130	16	5
usługi opiekuńcze	17	18	14	17	18	14	22	24	18
skierowanie do domu pomocy społecznej	1	–	1	X	X	X	X	X	X

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Wąsoszu.

Istotne formy wsparcia świadczone mieszkańcom gminy stanowiły pomoc finansowa i rzeczowa, głównie w postaci zasiłków celowych i w naturze, zasiłków stałych, okresowych oraz posiłku. Liczba rodzin i osób w rodzinach objętych tymi rodzajami wsparcia ulegała wahaniom (pomoc finansowa odpowiednio z 363 i 1.251 w 2007 r. poprzez 319 i 1.110 w 2008 r. do 351 i 1.160 w 2009 r., pomoc rzeczowa odpowiednio z 177 i 867 w 2007 r. poprzez 118 i 619 w 2008 r. do 118 i 605 w 2009 r.).

Istotnym rodzajem pomocy były także usługi opiekuńcze, które w latach 2007-2009 świadczone zbliżonej liczbie osób (odpowiednio 17, 18 i 14), głównie osobom starszym, niepełnosprawnym, długotrwale i ciężko chorym.

W ramach realizowanych zadań OPS przyznawał także świadczenia rodzinne, do których należą: zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku, świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego i świadczenia pielęgnacyjnego oraz jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

**Tabela 26. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2007-2009**

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
<b>wielkość wydatków na świadczenia rodzinne</b>	2.302.400 zł	2.219.133 zł	2.210.116 zł
<b>rodzaj świadczenia</b>	<b>liczba przyznanych świadczeń</b>		
zasiłek rodzinny	15.627	14.380	13.302
dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	64	68	70
dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	165	217	317
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych	21	2	–
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka	569	440	371
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	1.131	1.122	1.055
dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	891	797	796
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	2.599	2.275	2.020
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	3.326	3.093	2.866
zasiłek pielęgnacyjny	2.530	2.700	2.958
świadczenie pielęgnacyjne	187	166	138
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	70	97	89
<b>liczba świadczeń rodzinnych ogółem</b>	<b>27.180</b>	<b>25.357</b>	<b>23.982</b>

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Wąsoszu.

W latach 2007-2009 wielkość wydatków przeznaczonych przez OPS na realizację świadczeń rodzinnych zmniejszała się z roku na rok (z 2.302.400 zł w 2007 r. do 2.210.116 zł w 2009 r.). Tym samym spadała liczba przyznanych świadczeń (z 27180 w 2007 r. do 23982 w 2009 r.).

Najczęściej OPS wypłacał zasiłek rodzinny (w 2007 r. 15.627 świadczeń, w 2008 r. 14.380, a w 2009 r. 13.302), który służy częściowemu pokryciu wydatków na utrzymanie dziecka. Istotne formy wsparcia stanowiły również: zasiłek pielęgnacyjny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania, z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego oraz z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego.

Co warte odnotowania, z roku na rok rosła liczba przyznawanych zasiłków pielęgnacyjnych (z 2.530 w 2007 r. do 2.958 w 2009 r.), które służą częściowemu pokryciu wydatków wynikających z konieczności zapewnienia osobie niepełnosprawnej opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. Są to dane potwierdzające wysoką skalę niepełnosprawności w gminie.

Zaliczka alimentacyjna, a następnie świadczenie alimentacyjne stanowiły kolejne formy wsparcia świadczone w latach 2007-2009 przez OPS mieszkańcom gminy. Ta pomoc finansowa, udzielana początkowo zgodnie z ustawą o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej, a od 1 października 2008 roku w oparciu o ustawę o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, była przyznawana dziecku wychowywanemu w rodzinie niepełnej, w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych, oraz dzieciom wychowywanym przez osoby pozostające w związkach małżeńskich, przeprowadzających separację lub rozwód. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

**Tabela 27. Zaliczki i świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2007-2009**

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
liczba osób, którym decyzją przyznano zaliczkę alimentacyjną	36	32	X
liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie alimentacyjne	X	35	44
liczba przyznanych zaliczek alimentacyjnych	591	408	X
liczba przyznanych świadczeń alimentacyjnych	X	178	852
wielkość wydatków na zaliczki alimentacyjne	128.205 zł	91.930 zł	X
wielkość wydatków na świadczenia alimentacyjne	X	46.290 zł	247.613 zł

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Wąsoszu.

Liczba mieszkańców gminy, którym w latach 2007-2009 OPS przyznał zaliczkę, a następnie świadczenie alimentacyjne rosła z roku na rok (z 36 w 2007 r. do 44 w 2009 r.). Zwiększała się również liczba wypłaconych zaliczek i świadczeń (z 591 zł w 2007 r. do 852 w 2009 r.), a co za tym idzie, wysokość kwot wydatkowanych na ten cel (z 128.205 zł w 2007 r. do 247.613 w 2009 zł).

Pomoc społeczna polega m.in. na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Składają się na nią zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. W gminie Wąsosz, poza Ośrodkiem Pomocy Społecznej, działa świetlica środowiskowa świadcząca wsparcie dzieciom i młodzieży oraz klub seniora obejmujący pomocą osoby starsze. Mieszkańcy gminy mają również możliwość korzystania z oferty jednostek, które funkcjonują w powiecie. Należy do nich m.in. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, która udziela wsparcia dzieciom i młodzieży w wieku od urodzenia do ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej. Najczęstszą przyczyną zgłaszania się rodziców z dziećmi są: trudności szkolne, problemy wychowawcze, zaburzenia emocjonalne i wady wymowy. Oferowana

pomoc przybiera postać diagnozy psychologiczno-pedagogicznej i logopedycznej. Wydawane są opinie i orzeczenia dotyczące m.in. potrzeby nauczania indywidualnego, kształcenia specjalnego oraz wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka. Dzieci oraz uczniowie objęci pomocą mają także możliwość korzystania z terapii pedagogicznej, pomocy psychologicznej i terapii logopedycznej.

Z oferty Poradni korzystają również uczniowie klas III gimnazjum, którzy rokrocznie uczestniczą w zajęciach teoretyczno-warsztatowych z orientacji zawodowej. W ramach udzielanej pomocy prowadzone są badania przesiewowe „sześciolatek”, a także innych grup wiekowych, w zależności od zgłoszenia przez placówkę takiej potrzeby.

Inną jednostką oferującą wsparcie mieszkańcom gminy Wąsosz jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Wybrane dane dotyczące jego działalności w odniesieniu do ludności gminy w latach 2007-2009 przedstawia poniższa tabela.

**Tabela 28. Działalność PCPR-u w odniesieniu do ludności gminy w latach 2007-2009**

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
liczba dzieci z gminy zgłoszonych do adopcji	–	–	–
liczba dzieci z gminy adoptowanych	–	–	–
liczba dzieci z gminy umieszczonych w rodzinach zastępczych	2	–	–
liczba dzieci z gminy umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	–	–	–
liczba dzieci z gminy przebywających w rodzinach zastępczych	3	3	2
liczba dzieci z gminy przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	–	–	–
liczba rodzin zastępczych, które objęły opieką dzieci z gminy	2	2	1
liczba usamodzielnianych dzieci z gminy	–	2	3
liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych dzieciom z gminy	–	–	–
liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wydanych mieszkańcom gminy	–	–	–

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wąsoszu.

W latach 2007-2009 liczba rodzin zastępczych, które objęły opieką dzieci z gminy, była niewielka (w 2007 r. – 2, w 2008 r. – 2, a w 2009 r. – 1), podobnie, jak liczba dzieci z gminy w nich przebywających (w 2007 r. – 3, w 2008 r. – 3, a w 2009 r. – 2). Warto dodać, iż tylko w 2007 r. umieszczono w rodzinach zastępczych dzieci pochodzące z gminy (2 dzieci), a w latach 2008-2009 liczba usamodzielnianych dzieci z gminy wyniosła odpowiednio 2 i 3.

W 2009 roku mieszkańcy gminy Wąsosz korzystali również z oferty innej jednostki wsparcia działającej poza gminą, jaką była noclegownia w Lesznie (ul. Towarowa 10). Objęła ona wsparciem 1 osobę bezdomną z gminy.

## 17. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Schorzeniami, które najczęściej przyczyniają się do niepełnosprawności, są choroby układu krążenia oraz dysfunkcje narządu ruchu.

Z uwagi na to, że jedynym pełnym badaniem, którego wyniki pozwalają ustalić liczbę osób niepełnosprawnych oraz umożliwiają ich charakterystykę, są narodowe spisy powszechne, w analizie sytuacji tej grupy ludności gminy Wąsosz wykorzystano dane z ostatniego spisu przeprowadzonego w 2002 roku.

W 2002 roku w gminie Wąsosz mieszkało 1.358 osób niepełnosprawnych (625 mężczyzn i 733 kobiet), w tym 1.174 osób niepełnosprawnych prawnie i 184 osoby niepełnosprawne tylko biologicznie. Udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w ogólnej ludności gminy wynosił 18,3%.

Poniższe tabele przedstawiają strukturę wiekową osób niepełnosprawnych w gminie oraz ich podział według poziomu wykształcenia i aktywności ekonomicznej.

**Tabela 29. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w gminie w 2002 roku**

ekonomiczna grupa wieku	liczba osób	udział w ogóle osób niepełnosprawnych	udział w ogóle ludności w danej ekonomicznej grupie wieku
osoby w wieku przedprodukcyjnym	98	7,2%	4,9%
osoby w wieku produkcyjnym	694	51,1%	16,1%
osoby wieku poprodukcyjnym	566	41,7%	51%

Dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.

W 2002 roku 694 osoby niepełnosprawne w gminie były w wieku produkcyjnym, co było zjawiskiem niepokojącym. Stanowiły one ponad 16% ogółu ludności gminy będącej w tej ekonomicznej grupie wieku. Liczną grupę reprezentowały również osoby niepełnosprawne w wieku poprodukcyjnym (566 osób), których odsetek wśród osób starszych w gminie wynosił 51%.

**Tabela 30. Osoby niepełnosprawne w gminie według poziomu wykształcenia w 2002 roku**

poziom wykształcenia	liczba osób	udział w ogóle niepełnosprawnych
wyższe	13	1%
policealne	15	1,1%
średnie	173	13,3%
zasadnicze zawodowe	285	21,8%
podstawowe ukończone	666	51%
podstawowe nieukończone	152	11,6%
nieustalony	1	0,1%

Dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.

Niski poziom wykształcenia w istotny sposób utrudnia osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie na rynku pracy i utrzymanie posiadanego zatrudnienia. W 2002 roku najliczniejszą grupę wśród osób dotkniętych niepełnosprawnością w gminie stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym (666 osób) i zasadniczym zawodowym (285 osoby). Ich udział w ogóle osób niepełnosprawnych wynosił odpowiednio 51% i 21,8%.

**Tabela 31. Osoby niepełnosprawne w gminie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku**

rodzaj aktywności zawodowej	liczba osób	udział w ogóle niepełnosprawnych
aktywni zawodowo pracujący	124	9,1%
aktywni zawodowo bezrobotni	31	2,3%
bierni zawodowo	1.199	88,3%
nieustalony status na rynku pracy	4	0,3%

Dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.

Integracja społeczna osób niepełnosprawnych przez pracę stanowi bardzo wymagające i trudne do realizacji zadanie. W 2002 roku zdecydowana większość osób dotkniętych niepełnosprawnością w gminie była bierna zawodowo (1.199 osób). Ich udział w ogóle osób niepełnosprawnych wynosił aż 88,3%. Aktywnych zawodowo było 155 osób dotkniętych niepełnosprawnością. Wśród nich dominowały osoby posiadające zatrudnienie (124 osoby).

## 18. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie należą do najpoważniejszych problemów społecznych. Zjawiska te powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka, mając istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego, jak również na ogólny stan zdrowia, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy oraz relacje rodzinne i międzyludzkie.

Do przyczyn popadania w alkoholizm można zaliczyć uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych, utratę zatrudnienia, natomiast narkomanii sprzyjają powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie oraz fakt, że narkotyki często są traktowane jako ucieczka od codzienności, środek obronny przed trudnościami, sposób na rozładowanie stresu i konfliktów oraz poszukiwanie nowych wrażeń i doznań. Przemoc w rodzinie jest z kolei patologią mającą w wielu przypadkach swoje źródło w ubóstwie i uzależnieniach. Jej ofiarami są osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne w jakiś sposób od sprawcy. Na ogół należą do nich kobiety i dzieci, rzadziej osoby niepełnosprawne, starsze i chore.

Liczba osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz dotkniętych, z powodu ich nadużywania, problemem przemocy w rodzinie jest trudna do ustalenia. Dane szacunkowe przedstawione w tym zakresie przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zawiera poniższa tabela.

**Tabela 32. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych**

		w Polsce	w 100-tys. mieście	w 25-tys. mieście	w 10-tys. gminie
liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	ok. 1.330 osób: dorosłych i dzieci	ok. 530 osób: dorosłych i dzieci

Dane szacunkowe Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

By skutecznie przeciwdziałać problemom uzależnień i przemocy w rodzinie oraz eliminować ich niekorzystny wpływ na społeczeństwo, konieczne jest prowadzenie działań związanych z profilaktyką i ich rozwiązywaniem oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych. Na szczeblu gminnym działania te wyznaczane są w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii, a także przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, a ich inicjowanie należy do gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące środków finansowych przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych w gminie Wąsosz w latach 2007-2009.

**Tabela 33. Środki finansowe przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień w gminie w latach 2007-2009**

wielkość wydatków	2007 r.	2008 r.	2009 r.
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych	82.036,05 zł	74.791,46 zł	89.436,74 zł
na przeciwdziałanie narkomanii	–	–	–
na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	–	–	–
<b>razem</b>	82.036,05 zł	74.791,46 zł	89.436,74 zł

Dane Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wąsoszu.

W 2009 roku wysokość kwot wydatkowanych w gminie na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych była wyższa niż w latach 2007-2008 (89.436,74 zł w stosunku do odpowiednio 82.036,05 i 74.791,46 zł).

Jak wspomniano powyżej, ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie odgrywa gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych. Wybrane dane dotyczące działalności Komisji w gminie Wąsosz oraz lokalnego rynku napojów alkoholowych przedstawia poniższa tabela.

**Tabela 34. Lokalny rynek napojów alkoholowych oraz działalność GKRPA w zakresie profilaktyki i rozwiązywanie problemów uzależnień w gminie w latach 2007-2009**

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie	38	37	37
liczba przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych	0	0	0
liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	35	25	7



liczba decyzji podjętych w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	0	0	1
liczba pozytywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	35	25	7
liczba negatywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	0	0	0
liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywujące w związku z nadużywaniem alkoholu	7	28	27
liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	1	1	4
liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA	0	0	0
liczba sprawców przemocy w rodzinie, których GKRPA skierowała na terapię	0	0	0
liczba sprawców przemocy w rodzinie, przeciwko którym GKRPA złożyła zawiadomienie do prokuratury o popełnieniu przestępstwa	0	0	0

Dane Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wąsoszu.

W latach 2007-2009 liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie utrzymuje się na stałym poziomie (w 2007 r. – 38, a w latach 2008-2009 po 37).. W żadnym z punktów sprzedaży napojów alkoholowych nie przeprowadzono kontroli. Bardzo zmniejszyła się natomiast liczba wydawanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz liczba pozytywnych opinii KRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych (w 2007 r. – 35, w 2008 r. – 25, w 2009 r. – 7). W uzupełnieniu powyższych danych warto dodać, iż w analizowanym okresie zarówno liczba decyzji podjętych w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych, jak i liczba negatywnych opinii KRPA w sprawie wydania zezwolenia na ich sprzedaż była niewielka ( 1 przypadek cofnięcia zezwolenia w 2009 r.)

W ramach podejmowanych działań KRPA przeprowadzała również rozmowy interwencyjno-motywujące w związku z nadużywaniem alkoholu. W latach 2008-2009 liczba osób nimi objętych była znacznie większa w porównaniu z latami poprzednimi (odpowiednio 28 i 27 w latach 2008-2009 w stosunku do 7 w 2007 r.). W 2009 roku nastąpił również nieznaczny wzrost liczby osób uzależnionych od alkoholu, wobec których KRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego (z 1 w latach 2007-2008 do 4 w 2009 r.).

Jeśli chodzi o działalność w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w latach 2007-2009 KRPA nie kontaktowała się z osobami dotkniętymi tym problemem, nie skierowała żadnej osoby na terapię, nie złożyła również w stosunku do sprawców przemocy w rodzinie żadnego zawiadomienia do prokuratury o popełnieniu przestępstwa.

Obok Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w gminie Wąsosz działają inne jednostki i grupy wsparcia dla osób uzależnionych. Należą do nich: punkt konsultacyjny ds. uzależnień, grupa AA (w 2009 r. składała się z 7 osób) oraz świetlica środowiskowa realizująca program opiekuńczo-wychowawczy.

Pomoc osobom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie świadczy również Ośrodek Pomocy Społecznej. W latach 2007-2009 była ona udzielana rodzinom i osobom w rodzinach, które zmagają się z alkoholizmem i przemocą domową. O ile w związku z przemocą w rodzinie OPS obejmował wsparciem jedynie w 2009 roku (1 rodzinę liczącą 3 osoby), o tyle w przypadku problemu alkoholizmu, liczba beneficjentów korzystających ze wsparcia rosła z roku na rok (z 6 osób w rodzinach w 2007 r. do 29 osób w rodzinach w 2009 r.).

Ważną rolę w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w gminie odgrywa również policja. Współpracuje ona w powyższym zakresie z KRPA, OPS-em, PCPR-em oraz pedagogami szkolnymi i kuratorami sądowymi. W 2009 roku policjanci Komendy Powiatowej Policji w Górze przeprowadzili w gminie Wąsosz:

- 212 interwencji domowych na skutek nadużywania alkoholu; 17 zostało zakończonych procedurą „Niebieskiej Karty”,
- 434 interwencji publicznych (w dyskotekach, na zabawach) na skutek nadużywania alkoholu,
- 9 postępowań w sprawach znęcania się nad rodziną na skutek nadużywania alkoholu,
- 4 postępowania w sprawach posiadania narkotyków lub innych środków psychotropowych.

## **19. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO**

Ważnym elementem każdego postępowania diagnostycznego są badania, których celem jest poznanie opinii środowiska lokalnego na temat przedmiotu diagnozy. W ramach diagnozy problemów społecznych gminy Wąsosz badania takie zostały przeprowadzone przy zastosowaniu ankiety rozesłanej do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej (m.in. sołtysów, radnych, kierowników Urzędu Miejskiego, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli placówek oświatowo-wychowawczych, kulturalnych, pomocy społecznej, służby zdrowia, policji, organizacji pozarządowych, kościoła) oraz mieszkańców gminy. Do analizy przedłożono w sumie 35 wypełnionych anonimowo ankiet, w których badani odnieśli się do wybranych zagadnień dotyczących sytuacji społecznej w gminie.

### **Atuty gminy**

W pierwszej kolejności zapytano przedstawicieli środowiska lokalnego o największe atuty gminy. Wskazując je, respondenci zwrócili szczególną uwagę na atrakcyjne położenie geograficzne i zdrowe, naturalne środowisko, w jakim żyją. Duże znaczenie przywiązywali również do łatwego dostępu do oświaty.

Mieszkańcy Wąsosza podkreślali również korzyści płynące z rozwiniętej infrastruktury miejskiej, a więc rozbudowanej sieci wodociągów, oczyszczalni ścieków i wysypiska śmieci, co ich zdaniem może mieć duży wpływ m.in. na rozwój sektora turystycznego. Mieszkańcy zaakcentowali także subiektywne poczucie bezpieczeństwa, wskazując na niską przestępczość w regionie. Z ankiet wynika, że cenią sobie również dobry dostęp do placówek kulturalnych, sportowych i przedszkoli.

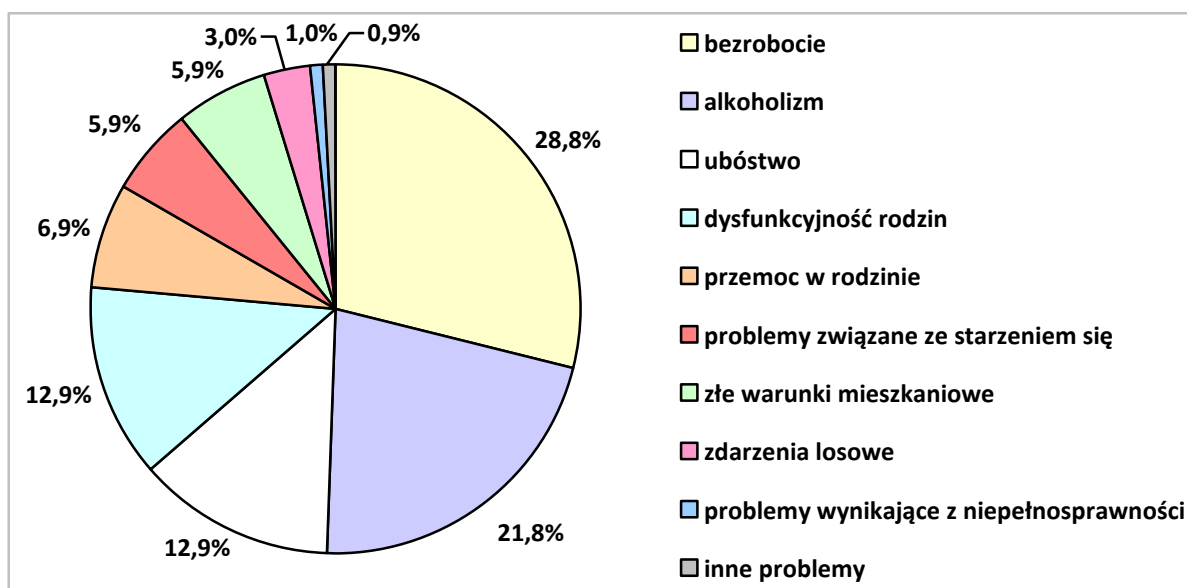
### **Słabe strony gminy**

Odpowiadając na następne pytanie, ankietowani identyfikowali słabe strony gminy. Najczęściej wymienianą słabością było mało miejsc pracy i duże bezrobocie. Mieszkańcy wskazywali, że w mieście nie ma gdzie pracować z uwagi na niewielką ilość przedsiębiorstw i zakładów pracy, a komunikacja z regionem jest, niestety, słabo rozwinięta. Istotnym problemem wydaje się także brak mieszkań komunalnych i socjalnych. W zakresie infrastruktury drogowej badani wskazywali również na zły stan dróg lokalnych i brak ścieżek rowerowych. Pojedyncze wskazania dotyczyły także braku kanalizacji, co może świadczyć o tym, że pomimo doprowadzenia sieci do większości posesji, jeszcze nie wszyscy mieszkańcy mają do niej dostęp.

Analizując słabe strony gminy, respondenci wspominali także o potrzebie stworzenia w mieście centrum kultury, jako kompleksowej placówki, która skupiałaby i inicjowała życie kulturalne mieszkańców. Nieliczni stwierdzili, że istotnym problemem, zwłaszcza dla mieszkańców gminy jest niedostatek żłobków i przedszkoli.

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie problemów, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 1. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy

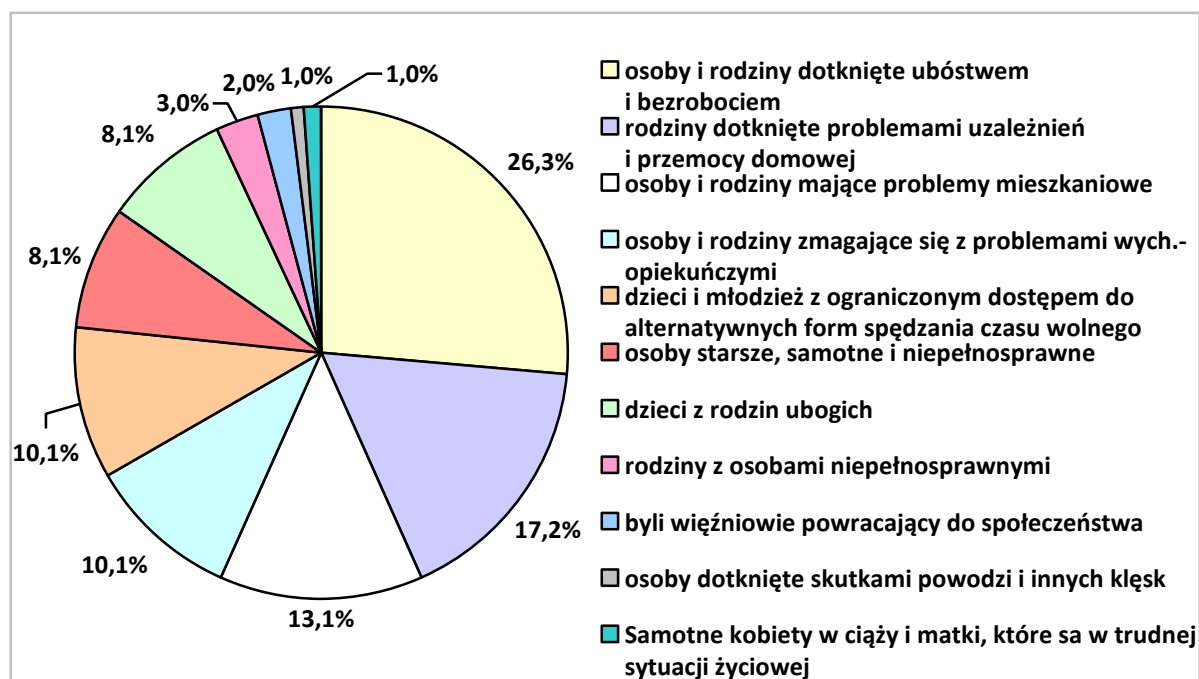


Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Do problemów, które najczęściej dotykają mieszkańców gminy, respondenci zaliczyli bezrobocie (28,8%) oraz alkoholizm (21,8%). Szczególną uwagę zwrócili również na ubóstwo (12,9%), dysfunkcyjność rodzin, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, zaniedbanie dzieci i rozpad więzi rodzinnych (12,9%), przemoc w rodzinie (6,9%), złe warunki mieszkaniowe (5,9%) oraz problemy związane ze starzeniem się (5,9%). W dalszej kolejności wymienili m.in. zdarzenia losowe (3,0%) i problemy wynikające z niepełnosprawności (1,0%).

Odpowiadając na następne pytanie, ankietowali podali kategorie osób i grup, które najbardziej odczuwają skutki problemów społecznych występujących w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

**Wykres 2. Kategorie osób i grup najbardziej odczuwających skutki problemów społecznych występujących w gminie**

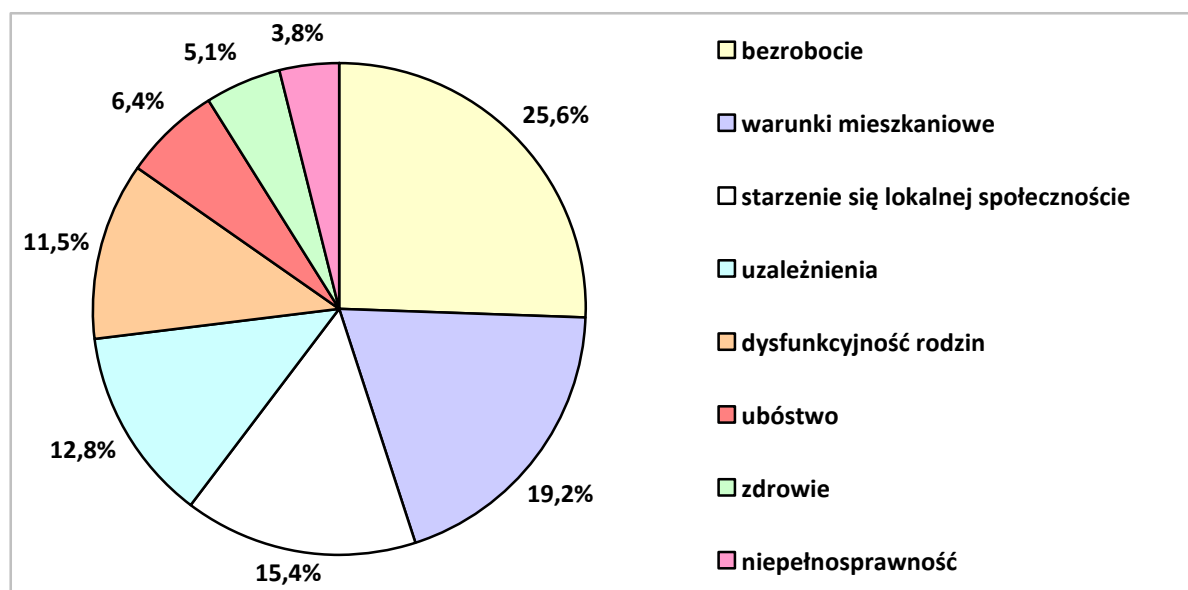


Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Najwięcej badanych (26,3%) stwierdziło, że grupą, która najbardziej odczuwa skutki problemów społecznych w gminie, są osoby i rodziny dotknięte ubóstwem i bezrobociem. Liczne grono wśród ankietowanych stanowili również ci, którzy wskazali na osoby i rodziny zmagające się z problemami uzależnień i przemocy w rodzinie (17,2%), osoby i rodziny mające problemy mieszkaniowe (13,1%), osoby i rodziny zmagające się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi (10,1%), dzieci i młodzież z ograniczonym dostępem do alternatywnych form spędzania czasu wolnego (10,1%) oraz osoby starsze, samotne i niepełnosprawne (8,1%). Zdaniem respondentów z następstwami problemów społecznych w gminie zmagają się także m.in. dzieci z rodzin ubogich (8,1%) oraz rodziny z osobami niepełnosprawnymi (3,0%). W opinii badanych skutków problemów społecznych w gminie doświadczają także byli więźniowie powracający do społeczeństwa (2%) oraz samotne matki (1%) i osoby dotknięte skutkami powodzi i innych klęsk żywiołowych (1%).

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie obszarów, w których oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najbardziej niewystarczająca. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

**Wykres 3. Obszary, w których oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najbardziej niezadowolająca**



Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W opinii ankietowanych oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najmniej zadowolająca w takich obszarach, jak: bezrobocie (25,6%) oraz warunki mieszkaniowe (19,2%). W opinii respondentów gmina nie radzi sobie także z problemem starzenia się lokalnej społeczności (15,4%), uzależnieniami (12,8%) i dysfunkcyjnością rodzin (11,5%). Niezadowolającą pomoc stwierdzono także w obszarze ubóstwa (6,4%), zdrowia (5,1%) i niepełnosprawności (3,8%).

### **Co zrobić, by poprawić sytuację osób i rodzin w gminie?**

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym wskazać działania, jakie należałoby podjąć w gminie w celu poprawy sytuacji osób i rodzin dotkniętych problemami społecznymi. Odpowiadając na nie, ankietowani szczególny nacisk położyli na konieczność tworzenia nowych miejsc pracy, przeciwdziałanie bezrobociu oraz rozbudowę mieszkalnictwa komunalnego i socjalnego. Sugerowali również, że rolą gminy winno być zainteresowanie przedsiębiorców ofertą gminy, a także pomaganie mieszkańcom w zdobywaniu wykształcenia adekwatnego do aktualnych potrzeb rynku pracy (mieli tu na myśli m.in. rozmaite kursy i szkolenia także z wykorzystaniem środków w Unii Europejskiej). Za równie istotne uznali podjęcie kroków w celu zwiększenia pomocy dla rodzin wielodzietnych i dysfunkcyjnych zastrzegając jednak, że świadczoną pomoc należałoby poddać kontroli, co do zasadności jej przyznawania i efektywności jej wykorzystania.

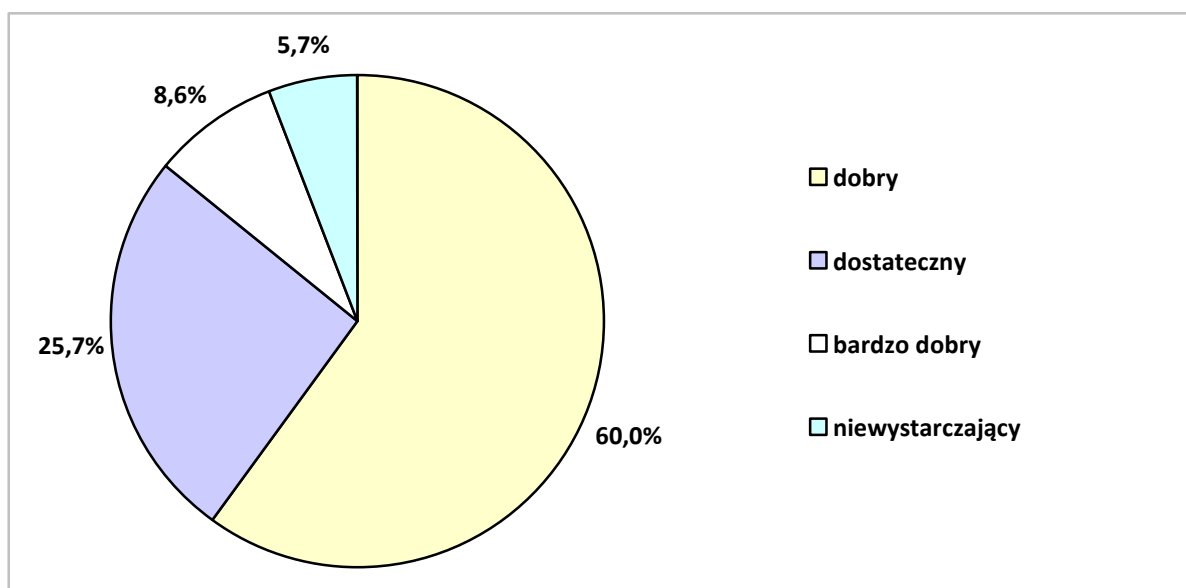
Do ważnych działań, które wymagają podjęcia w gminie, respondenci zaliczyli także przedsięwzięcia służące zmniejszeniu skali problemu uzależnień. Wśród nich uwypatnili te, które wiążą się z profilaktyką oraz zwiększeniem dostępności terapii.

### Podmioty mogące przyczynić się do zniwelowania problemów społecznych w gminie

Podczas badań ankietowych respondenci identyfikowali także instytucje i organizacje działające w gminie bądź obejmujące zasięgiem działania jej mieszkańców, które mogą w największym stopniu przyczynić się do zniwelowania lokalnych problemów społecznych. W pierwszej kolejności zaliczyli do nich: Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Miejski oraz Powiatowy Urząd Pracy i wszystkie, działające na terenie gminy instytucje oświatowo-wychowawcze. Ważną rolę do odegrania przypisali również Policji, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, grupie AA. Jako mogące przyczynić się do zniwelowania lokalnych problemów wskazano także: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Kościół katolicki, Caritas, placówki kultury i Zespół Opieki Zdrowotnej.

Kolejne kwestie poruszone w ankiecie dotyczyły dostępności w gminie placówek służby zdrowia, oświatowo-wychowawczych, kulturalnych oraz obiektów sportowo-rekreacyjnych. Jednocześnie poproszono badanych o wskazanie deficytów w powyższym zakresie. Otrzymane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 4. Jaki jest dostęp do placówek służby zdrowia w gminie?

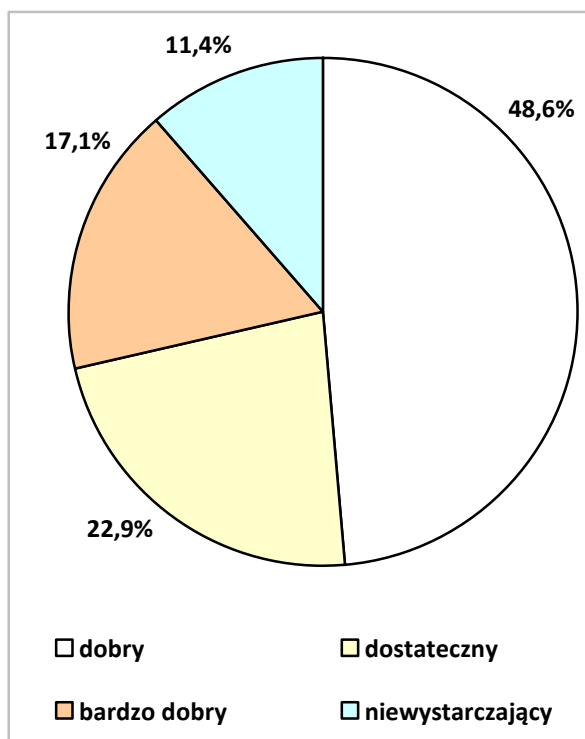


Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

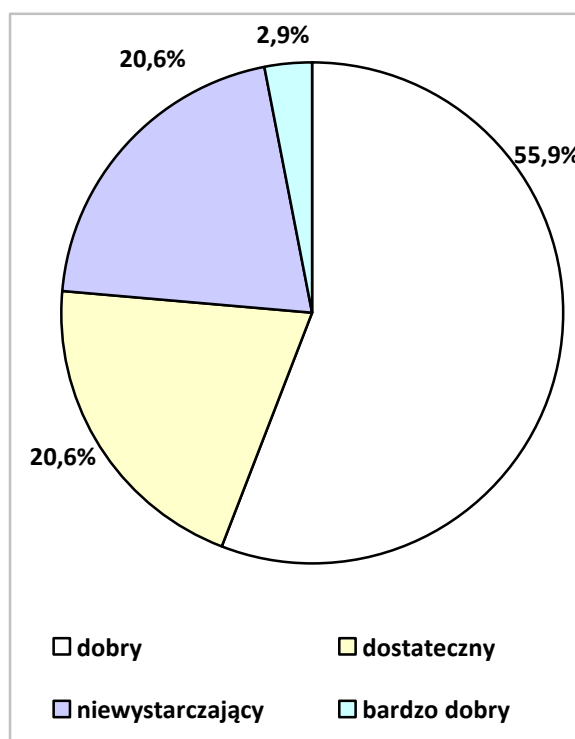
Większość respondentów pozytywnie oceniła dostępność placówek służby zdrowia w gminie: 60% z nich uznało ją za dobrą, blisko 26% za dostateczną, a blisko 9% za bardzo dobrą. Jedynie niespełna 6% badanych stwierdziło, że jest ona niewystarczająca.

Do lekarzy, których w gminie brakuje bądź, do których trudno się dostać, ankietowani zaliczali najczęściej: kardiologa, okulistę, onkologa, neurologa, ortopedę i psychiatrę. Wskazywali także na niedostatek dermatologów, endokrynologów, laryngologów i urologów. Pojedyncze uwagi o utrudnionym dostępie dotyczyły lekarzy pracujących w specjalnościach: reumatolog, ginekolog, pediatra, stomatolog, chirurg naczyniowy.

**Wykres 5. Jaki jest dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych w gminie?**



**Wykres 6. Jaki jest dostęp do placówek kulturalnych w gminie?**



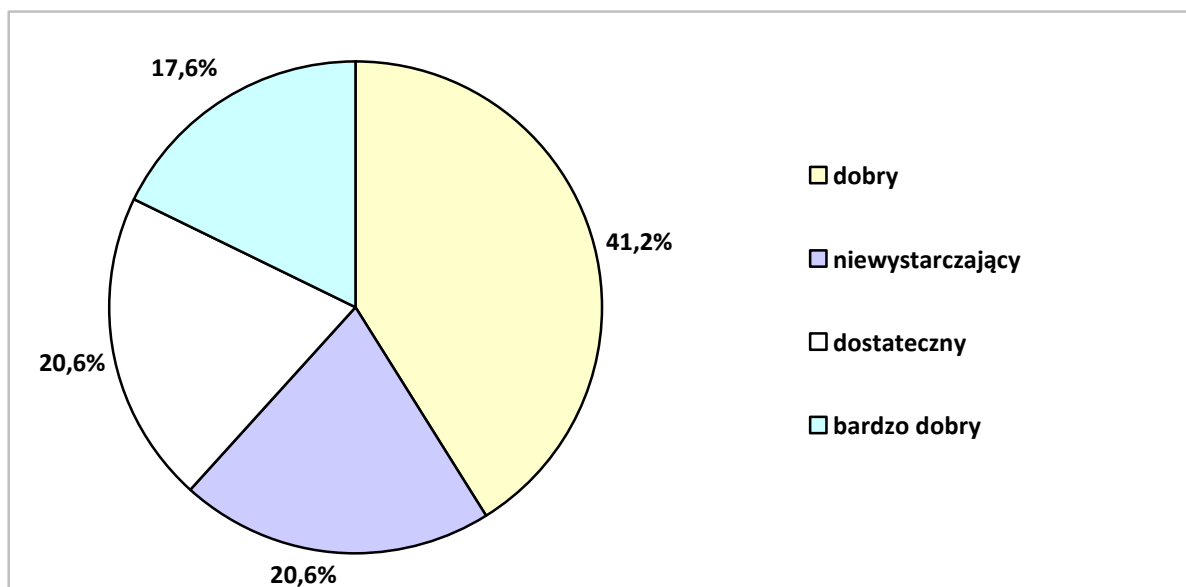
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Największy odsetek respondentów (odpowiednio 48,6 i 55,9%) stwierdził, że dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych i kulturalnych w gminie jest dobry. Za dostateczny uznało go odpowiednio 22,9 i 20,6%. Dostępność do placówek oświatowych na poziomie bardzo dobrym wskazało 17,1% ankietowanych, a niewystarczającym 11,4% badanych. Negatywnie dostępność placówek kulturalnych w gminie oceniło 20,6% ankietowanych, natomiast zadowolonych w stopniu bardzo dobrym było jedynie 2,9% respondentów.



Wskazując placówki oświatowo-wychowawcze, kulturalne i obiekty sportowe, których w gminie brakuje bądź, do których dostęp jest ograniczony, badani wymieniali najczęściej basen i kryte pływalnie, korty tenisowe, kina i boiska wielofunkcyjne. Pojedyncze wskazania dotyczyły świetlic, placówek nauki języków obcych, kół gospodyń wiejskich, przedszkoli i żłobków.

**Wykres 7. Jaki jest dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie?**

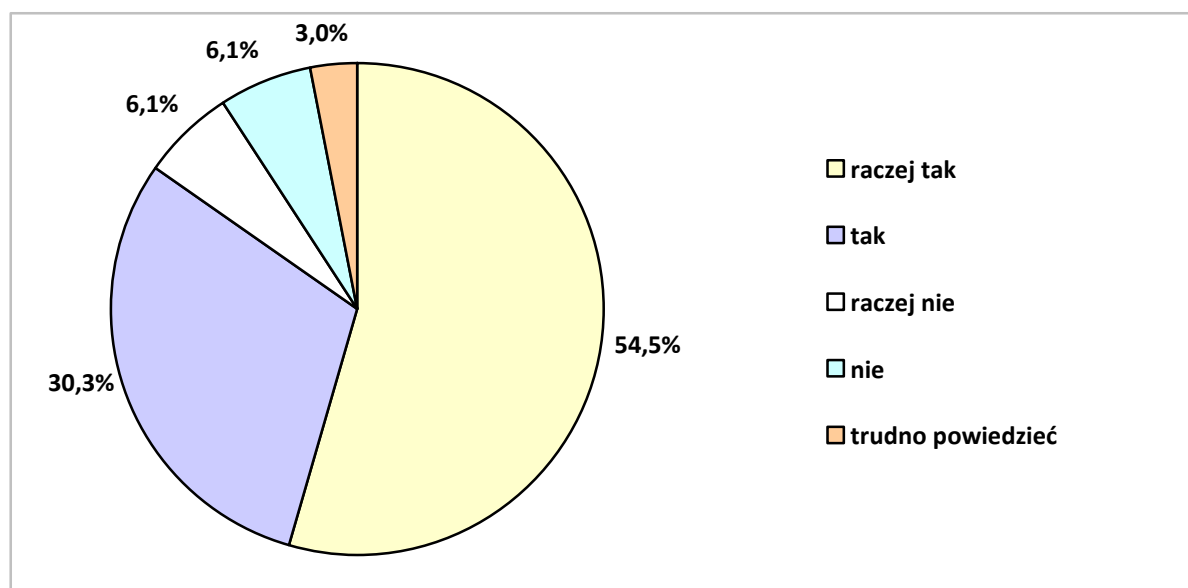


Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Ponad 41% respondentów dobrze oceniło dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie, a blisko 18% badanych stwierdziło nawet, że jest on bardzo dobry. Ponad 1/5 ankietowanych uznała, że jest on dostateczny, a w opinii kolejnej 1/5 jest on niewystarczający. Być może tak sprzeczne oceny wynikają nie z rzeczywistej dostępności obiektów, ale ze specyficznych potrzeb pewnej grupy mieszkańców.

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające uzyskać od respondentów opinie na temat stanu bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

**Wykres 8. Czy czuje się Pan(-i) bezpiecznie w miejscu zamieszkania?**



Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość ankietowanych (w sumie 85%) stwierdziła, że czuje się raczej bezpiecznie lub bezpiecznie w miejscu zamieszkania. Odmienną opinię wyraziło łącznie 12% badanych. Jednocześnie zdania w tej sprawie nie miało 3% respondentów.

## 20. SEKTOR POZARZĄDOWY

Organizacje pozarządowe są przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jedną z form aktywności społecznej. Odgrywają ważną rolę nie tylko w konsolidacji lokalnej społeczności, organizacyjnym wzmocnieniu władz lokalnych, lecz również zwiększają szanse rozwoju małych i średnich miejscowości. Dobrze zorganizowane środowisko może sprzyjać aktywizowaniu nie tylko pojedynczych osób i marginalizowanych grup społecznych, ale ich lokalnego otoczenia, sprzyja budowaniu samowystarczalności społeczności lokalnych poprzez uruchomienie i wykorzystanie jej zasobów.

W gminie Wąsosz, poza klubami sportowymi i jednostkami ochotniczej straży pożarnej, nie działają żadne inne organizacje pozarządowe, natomiast samorząd gminy posiada program współpracy gminy z sektorem pozarządowym. W programie tym wyszczególnione są zadania w sferze edukacji, oświaty i wychowania (upowszechnianie wiedzy ekologicznej wśród dzieci i młodzieży, edukacja regionalna dzieci i młodzieży, rozwój formy pracy z rodziną, opieka nad dziećmi w ramach świetlic środowiskowych, klubów młodzieżowych, kół zainteresowań), upowszechnianie kultury fizycznej i sportu

(organizowanie imprez sportowych, rekreacyjnych, turystycznych, rozwój bazy sportowej, zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży), działania na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, wspieranie działań związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego, wsparcie działań w zakresie porządku publicznego, przeciwdziałania patologiom społecznym, ratownictwa i ochrony ludności.

W gminie Wąsosz są 3 parafie Kościoła rzymskokatolickiego. Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

**Tabela 35. Kościoły w gminie**

Lp.	Nazwa parafii	Adres kościoła
1.	Parafia pw. Św. Józefa obl. NMP	ul. Parafialna 8, Wąsosz
2.	Parafia pw. Stanisława B.M	Pobiel 60a
3.	Parafia pw. Św. Piotra i Pawła	Sułków Wielki 8

Dane Urzędu Miejskiego w Wąsoszu.

## 21. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT (jej nazwa to akronim angielskich słów: Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse i Threats – zagrożenia) jest jedną z najpopularniejszych heurystycznych technik analitycznych służących porządkowaniu informacji. Bywa stosowana we wszystkich obszarach planowania strategicznego. W przypadku strategii integracji i rozwiązywania problemów społecznych stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej.

Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona z udziałem przedstawicieli samorządu gminy, który jest podmiotem analizy, i obejmuje następujące obszary:

- bezrobocie i ubóstwo;
- rodzina, dziecko i młodzież;
- uzależnienia i przemoc w rodzinie;
- bezdomność;
- starość;
- niepełnosprawność;

- kapitał społeczny i ludzki;
- inne mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia.

<b>Obszar BEZROBOCIE I UBÓSTWO</b>	
<b>mocne strony</b>	<b>słabe strony</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• prowadzenie działań mających na celu ograniczenie zjawiska bezrobocia w gminie, w tym wśród kobiet</li> <li>• przeciwdziałanie zjawisku dziedziczenia bezrobocia</li> <li>• prowadzenie przez pracowników socjalnych działań służących aktywizacji osób bezrobotnych, w tym osób w wieku 45 lat i więcej</li> <li>• upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach</li> <li>• pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych na przeciwdziałanie bezrobociu (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej)</li> <li>• przeciwdziałanie zjawisku ubóstwa</li> <li>• rozpowszechnianie ofert pracy z zagranicy</li> <li>• zachęcanie inwestorów do tworzenia nowych miejsc pracy</li> <li>• wpływanie na dostosowywanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• brak działań służących ograniczeniu zjawiska nielegalnego zatrudnienia</li> </ul>
<b>szanse</b>	<b>zagrożenia</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• wystarczająca wiedza osób bezrobotnych o dostępnych ofertach pracy i wolnych miejscach pracy</li> <li>• korzystanie przez osoby bezrobotne z dostępu do europejskich rynków pracy</li> <li>• możliwość ograniczania bezrobocia dzięki środkom finansowym z funduszy zewnętrznych (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej)</li> <li>• niewystarczająca wiedza osób bezrobotnych o usługach poradnictwa zawodowego oraz szkoleniach</li> <li>• postępujące zjawisko ubóstwa</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• wzrost poziomu bezrobocia, w tym wśród osób w wieku 45 lat i więcej</li> <li>• utrzymujący się wysoki poziom bezrobocia wśród kobiet</li> <li>• wzrost liczby osób bezrobotnych wymagających aktywizacji</li> <li>• występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia</li> <li>• brak nowych inwestorów tworzących miejsca pracy – niska liczba nowych miejsc pracy</li> <li>• ograniczone możliwości znalezienia zatrudnienia na lokalnym rynku pracy przez kończącą edukację młodzież</li> <li>• brak organizacji pozarządowych działających na rzecz osób bezrobotnych</li> <li>• brak danych na temat poziomu nielegalnego zatrudnienia</li> </ul>

<b>Obszar RODZINA, DZIECKO, MŁODZIEŻ</b>	
<b>mocne strony</b>	<b>słabe strony</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• prowadzenie działań zapobiegających dysfunkcjom rodzin</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• nieefektywna praca socjalna</li> <li>• ograniczony dostęp do poradnictwa</li> </ul>

<ul style="list-style-type: none"> <li>• rozwijanie opieki przedszkolnej, szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego</li> <li>• prowadzenie działań na rzecz rozwoju szkolnictwa ponadgimnazjalnego</li> <li>• proponowanie przez placówki opiekuńczo-wychowawcze i edukacyjne bogatej oferty dostępnej na wszystkich poziomach nauczania</li> <li>• prowadzenie działań profilaktycznych w obszarze zdrowia</li> <li>• prowadzenie działań mających na celu zwiększenie dostępności opieki medycznej dla mieszkańców</li> <li>• prowadzenie analiz potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży</li> <li>• koordynacja działań instytucji wspierających rodziny, dzieci i młodzież</li> <li>• współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży</li> </ul>	<p>specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• brak działań inicjujących powstawanie grup i ośrodków wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci</li> <li>• brak działań mających na celu podniesienie poziomu nauczania</li> <li>• niedostosowywanie do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferty spędzania czasu wolnego</li> <li>• brak rozwijania sieci placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży</li> <li>• brak propagowania wśród dzieci i młodzieży idei wolontariatu</li> </ul>
<b>szanse</b>	<b>zagrożenia</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• istnienie warunków do prowadzenia pracy socjalnej</li> <li>• możliwość poprawy skuteczności pomocy udzielanej rodzinom, dzieciom i młodzieży dzięki koordynacji działań instytucji wspierających te grupy</li> <li>• dostateczny dostęp do opieki przedszkolnej</li> <li>• odpowiednia dostępność szkół podstawowych i gimnazjalnych</li> <li>• funkcjonowanie 2 szkół kształcących na poziomie wyższym</li> <li>• zadowalający poziom nauczania w placówkach oświatowych</li> <li>• wzrost świadomości zdrowotnej mieszkańców</li> <li>• dostateczne rozpoznanie potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży</li> <li>• wzrastająca liczba dzieci i młodzieży korzystających z oferty spędzania czasu wolnego</li> <li>• dobra dostępność opieki medycznej</li> <li>• istnienie organizacji pozarządowych działających na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• wzrost liczby rodzin dysfunkcyjnych</li> <li>• zanikanie więzi rodzinnych, rozpad rodzin</li> <li>• niewystarczające wywiązywanie się rodziców ze swoich funkcji</li> <li>• wzrost liczby rodzin wymagających wsparcia w formie poradnictwa specjalistycznego</li> <li>• brak grup i ośrodków wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci</li> <li>• ograniczona liczba miejsc w żłobku</li> <li>• niewystarczający dostęp do placówek wsparcia dla dzieci i młodzieży</li> <li>• wzrastająca liczba młodzieży dopuszczającej się aktów przemocy, chuligaństwa</li> <li>• niewielka liczba wolontariuszy wśród dzieci i młodzieży</li> <li>• ograniczone możliwości kontynuowania przez młodzież nauki na poziomie ponadgimnazjalnym</li> </ul>

<b>Obszar UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE</b>	
<b>mocne strony</b>	<b>słabe strony</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• prowadzenie działalności terapeutycznej i rehabilitacyjnej w obszarze uzależnień</li> <li>• kierowanie osób uzależnionych i współuzależnionych na leczenie odwykowe</li> <li>• prowadzenie wśród nauczycieli, rodziców i sprzedawców napojów alkoholowych działań edukacyjno-szkoleniowych w zakresie</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• brak dostępu rodzin dotkniętych problemami uzależnień do pomocy prawnej</li> <li>• mała różnorodność działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie</li> <li>• brak zespołów interdyscyplinarnych</li> <li>• niepodejmowanie działań mających na celu kierowanie sprawców przemocy w rodzinie</li> </ul>

<p>uzależnień</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• prowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych</li> <li>• inicjowanie powstawania grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych</li> <li>• prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w obszarze uzależnień wśród dzieci i młodzieży</li> <li>• prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie</li> <li>• zapewnianie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia</li> </ul>	<p>do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• ograniczony dostęp do pomocy psychospołecznej rodzinom dotkniętym problemami uzależnień</li> <li>• diagnozowanie kwestii inicjacji alkoholowej i narkotykowej wśród dzieci i młodzieży</li> <li>• brak kadry do pracy z osobami uzależnionymi, współuzależnionymi i dotkniętymi przemocą w rodzinie</li> </ul>
<b>szanse</b>	<b>zagrożenia</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• zwiększająca się liczba rodzin korzystających ze wsparcia psychospołecznego i prawnego</li> <li>• zwiększająca się świadomość rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych co do zagrożeń uzależnieniami</li> <li>• zmniejszająca się skala zjawiska nielegalności sprzedaży napojów alkoholowych</li> <li>• funkcjonowanie grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych</li> <li>• wzrastająca wśród dzieci i młodzieży świadomość zagrożenia uzależnieniami</li> <li>• wzrost liczby rodzin objętych poradnictwem i interwencją z powodu przemocy w rodzinie</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• obniżanie się wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej</li> <li>• brak organizacji pozarządowych działających w obszarze uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie</li> <li>• brak programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie</li> <li>• wzrost liczby osób wymagających działań korekcyjno-edukacyjnych</li> <li>• nie wzrasta liczba osób uzależnionych i współuzależnionych objętych leczeniem odwykowym</li> <li>• niewystarczająca ilość kadry pracującej z osobami uzależnionymi, współuzależnionymi i dotkniętymi przemocą w rodzinie</li> </ul>

<b>Obszar BEZDOMNOŚĆ</b>	
<b>mocne strony</b>	<b>słabe strony</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• diagnozowanie problemu bezdomności</li> <li>• zapobieganie bezdomności oraz prowadzenie działań na rzecz osób bezdomnych</li> <li>• informowanie bezdomnych o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy</li> <li>• zapewnianie osobom bezdomnym schronienia</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• brak działań uwrażliwiających mieszkańców na problemy osób bezdomnych</li> <li>• brak działań mających na celu zwiększenie akceptacji społecznej osób bezdomnych</li> <li>• brak wsparcia dla osób wychodzącym z bezdomności</li> <li>• brak opracowywania indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności</li> <li>• brak działań na rzecz reintegracji zawodowej osób bezdomnych</li> </ul>
<b>szanse</b>	<b>zagrożenia</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• niezwiększająca się liczba osób zagrożonych bezdomnością i bezdomnych</li> <li>• posiadanie przez bezdomnych wiedzy</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• ograniczone możliwości realizowania indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności</li> </ul>

<ul style="list-style-type: none"> <li>o przysługujących im prawach i dostępnych formach wsparcia</li> <li>niewzrastająca liczba osób bezdomnych wymagających schronienia</li> <li>odpowiednia jakość usług świadczonych osobom bezdomnym</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>niski poziom społecznej akceptacji osób bezdomnych</li> <li>brak organizacji pozarządowych działających na rzecz osób bezdomnych</li> <li>istnienie zjawiska minimalizowania problemów osób bezdomnych</li> </ul>
--	--

<b>Obszar STAROŚĆ</b>	
<b>mocne strony</b>	<b>słabe strony</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>badanie liczebności osób starszych</li> <li>informowanie osób starszych o dostępnych formach pomocy</li> <li>podejmowanie działań zmierzających do większego zaangażowania rodzin w sprawowanie opieki nad osobami starszymi</li> <li>zapewnianie osobom starszym wsparcia w ramach klubu seniora,</li> <li>kierowanie osób wymagających całodobowej opieki do domów pomocy społecznej</li> <li>uwrażliwianie społeczności lokalnej na problemy i potrzeby osób starszych</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>niewystarczającą liczbą pracowników świadczących osobom starszym usługi opiekuńcze</li> <li>brak działań umożliwiających osobom starszym kontynuowanie aktywności zawodowej</li> <li>brak działań inicjujących w gminie wolontariat na rzecz osób starszych</li> <li>niezapewnianie osobom młodym warunków do pozostania w gminie</li> <li>brak działań mających na celu podniesienie poziomu życia osób starszych</li> <li>brak prowadzenia wśród osób starszych działań prozdrowotnych</li> <li>brak działań mających na celu poprawę sfery technicznej ułatwiającej osobom starszym codzienne życie</li> </ul>
<b>szanse</b>	<b>zagrożenia</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>posiadanie przez osoby starsze wiedzy o dostępnych formach pomocy</li> <li>wzrost liczby osób starszych korzystających z usług opiekuńczych</li> <li>możliwość uzyskania przez osoby starsze pomocy ze strony rodziny</li> <li>dobra dostępność domów pomocy społecznej</li> <li>brak zjawiska marginalizacji problemów i potrzeb osób starszych</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>wzrost liczby osób starszych</li> <li>mała liczba osób starszych kontynuujących aktywność zawodową</li> <li>nieodpowiednia do potrzeb osób starszych infrastruktura techniczna</li> <li>niewystarczająca liczba wolontariuszy wspierających osoby starsze w codziennym życiu</li> <li>migracja osób młodych, wykształconych do większych jednostek administracyjnych</li> <li>brak w gminie grupy wsparcia i instytucji wsparcia dla osób starszych</li> <li>brak w gminie domu dziennego pobytu,</li> <li>brak organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych</li> </ul>

<b>Obszar NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ</b>	
<b>mocne strony</b>	<b>słabe strony</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>informowanie osób niepełnosprawnych o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy</li> <li>podejmowanie współpracy z podmiotami świadczącymi usługi rehabilitacyjne osobom niepełnosprawnym</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>brak działań służących określeniu liczby osób niepełnosprawnych</li> <li>niewystarczająca liczba pracowników świadczących opiekę i wsparcie osobom niepełnosprawnym</li> <li>brak działań inicjujących wolontariat na rzecz</li> </ul>

<ul style="list-style-type: none"> <li>• tworzenie grup i klas integracyjnych w placówkach oświatowo-wychowawczych</li> <li>• uwrażliwianie społeczności lokalnej na problemy i potrzeby osób niepełnosprawnych</li> <li>• podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych o zasięgu ponadgminnym</li> <li>• w miarę potrzeb wspieranie w postaci specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi</li> <li>• prowadzenie działań mających na celu zwiększenie wśród mieszkańców gminy akceptacji osób niepełnosprawnych</li> </ul>	<p>osób niepełnosprawnych</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• brak inicjowania powstawania grup wsparcia i instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych</li> <li>• brak likwidowania barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym</li> <li>• nieupowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy</li> </ul>
<b>szanse</b>	<b>zagrożenia</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• istnienie bazy rehabilitacyjnej</li> <li>• wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych</li> <li>• niewrastająca liczba osób niepełnosprawnych wymagających opieki i wsparcia ze strony pracowników OPS-u</li> <li>• niezwiększająca się liczba osób z zaburzeniami psychicznymi wymagających wsparcia</li> <li>• brak wzrostu liczby dzieci wymagających umieszczenia w grupach i klasach integracyjnych</li> <li>• niemarginalizowanie problemów i potrzeb osób niepełnosprawnych</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• wzrost liczby osób niepełnosprawnych</li> <li>• istnienie barier utrudniających osobom niepełnosprawnym codzienne życie</li> <li>• niewystarczająca liczba wolontariuszy wspierających osoby niepełnosprawne w codziennym życiu</li> <li>• niewielka wiedza wśród osób niepełnosprawnych o przysługujących im prawach i dostępnych formach wsparcia</li> <li>• brak grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób niepełnosprawnych</li> <li>• brak organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych</li> </ul>

<b>Obszar KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI</b>	
<b>mocne strony</b>	<b>słabe strony</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• diagnozowanie problemów społecznych w gminie</li> <li>• informowanie beneficjentów systemu pomocy społecznej o możliwościach uzyskania wsparcia</li> <li>• poprawianie jakości obsługi klientów OPS-u</li> <li>• prowadzenie bazy danych o instytucjach wsparcia i organizacjach pozarządowych mogących świadczyć pomoc mieszkańcom</li> <li>• pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej</li> <li>• uświadamianie władzom gminy roli i potrzeb sektora pomocy społecznej</li> <li>• przeciwdziałanie negatywnym stereotypom postrzegania sektora pomocy społecznej</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• nieodpowiednia do potrzeb liczba pracowników socjalnych</li> <li>• brak działań zapobiegających wypaleniu zawodowemu pracowników pomocy społecznej</li> <li>• brak podnoszenia przez pracowników pomocy społecznej kwalifikacji zawodowych poprzez udział w szkoleniach i różnych formach doskonalenia zawodowego</li> <li>• brak działań inicjujących nowe placówki pomocy społecznej i wolontariat</li> </ul>



szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> <li>• dobrze wykwalifikowana kadra zatrudniona w ośrodku pomocy społecznej</li> <li>• wystarczająca wiedza na temat problemów społecznych w gminie</li> <li>• posiadanie przez beneficjentów systemu pomocy społecznej wiedzy o dostępnych formach wsparcia</li> <li>• rosnąca świadomość mieszkańców pozwalająca na lepsze rozpoznanie ich potrzeb społecznych</li> <li>• odpowiednia jakość obsługi klientów OPS-u,</li> <li>• posiadanie przez pracowników pomocy społecznej wiedzy na temat instytucji wsparcia i organizacji pozarządowych mogących świadczyć pomoc mieszkańcom</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• zwiększająca się liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej przypadających na jednego pracownika socjalnego</li> <li>• popadanie w rutynę i doznawanie syndromu wypalenia zawodowego przez pracowników pomocy społecznej</li> <li>• niedostatecznie rozwinięta sieć placówek pomocy społecznej</li> <li>• niedofinansowany system pomocy społecznej</li> <li>• mała liczba wolontariuszy świadczących pomoc osobom wymagającym wsparcia</li> <li>• mała świadomość władz gminy co do roli i potrzeb sektora pomocy społecznej</li> <li>• niezmienny wizerunek sektora pomocy społecznej</li> <li>• niewłączanie się przedstawicieli kościołów i związków wyznaniowych w działania pomocowe</li> </ul>

## 22. PODSUMOWANIE DIAGNOZY

Diagnoza przeprowadzona w ramach Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wąsosz obejmowała kilkanaście zagadnień. Analiza **sytuacji demograficznej** wykazała, że rośnie w gminie liczba mieszkańców w każdej ekonomicznej grupie wieku. Tendencja ta implikuje konieczność zapewnienia dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do wychowania, edukacji, kultury, sportu i rekreacji, a osobom starszym pomocy materialnej i rzeczowej, dostępu do usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz różnorodnych form aktywnego spędzania czasu wolnego.

W odniesieniu do **infrastruktury technicznej**, diagnoza pozwoliła stwierdzić, iż w latach 2007-2009 zrealizowano w gminie m.in. takie inwestycje, jak: budowa oczyszczalni ścieków, budowa wodociągu Ługi – Unisławice – Bartków, remont Krzywa, modernizacja stadionu sportowego, remont dróg Dochowa, Wiklina, Górka Wąsoska, postawienie lamp solarowych.

Jeśli chodzi o **komunikację** w gminie, dobre połączenia komunikacyjne w gminie mają mieszkańcy miasta Wąsosz oraz miejscowości Wiewierz, Wodniki, Świniary i Pobiel, z trudnościami komunikacyjnymi zmagają się natomiast mieszkańcy miejscowości Lubiel, Kąkolno, Drozdowice Małe i Wrząca Śląska. Usługi komunikacyjne w gminie świadczy PKS i Publiczny Transport Ciężarowo-Osobowy.

Analiza **sytuacji gospodarczej** gminy wykazała, że ma charakter rolniczy. Liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie w latach 2007-2009 systematycznie

zwiększała się. Działały one głównie w takich sekcjach, jak: handel i naprawy, budownictwo i transport.

Gospodarka determinuje sytuację na **rynku pracy**. Jej analiza wykazała, że na koniec 2009 roku liczba osób bezrobotnych w gminie znacznie wzrosła w porównaniu z rokiem poprzednim (wśród nich większość stanowiły kobiety). Najczęściej bez zatrudnienia pozostawały osoby młode w wieku 18-34 lata, często nieposiadające doświadczenia zawodowego, osoby pozostające bez zatrudnienia od 1 do 3 miesięcy, osoby ze stażem pracy od roku do 5 lat, a także osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i niższym.

Co się tyczy **zasobów i warunków mieszkaniowych**, w latach 2007-2009 liczba mieszkań będących w zasobach gminy stale spadała. Niepokój budziła również niewielka liczba nowo oddanych mieszkań. W analizowanym okresie zmniejszała się liczba rodzin, które nie mogą pokryć całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, otrzymywały dodatek mieszkaniowy.

Problemem związanym ze złą polityką mieszkaniową i deficytem mieszkań jest eksmisja. Najczęściej prowadzi ona do **bezdomności**, która – jak wykazała diagnoza – nie urasta w gminie Wąsosz do rangi problemu społecznego, a jest jedynie zjawiskiem. Przez większość część roku ma charakter jednostkowy, ulegając nasileniu w okresie zimowym, i dotyczy głównie mężczyzn z problemem alkoholowym.

Co do **zasobów edukacyjnych** gminy, na jej terenie funkcjonuje 6 placówek oświatowo-wychowawczych, w tym 1 przedszkole, 4 szkoły podstawowe i gimnazjum. Jeśli natomiast chodzi o **instytucje kultury**, działalność w gminie prowadzą: Zespół Placówek Kultury w Wąsoszu, Biblioteka Publiczna w Wąsoszu oraz Filia Biblioteki Publicznej w Kamieniu Górowskim.

**Infrastruktura sportowo-rekreacyjna** w gminie jest dobrze rozwinięta. Składają się na nią takie obiekty, jak: stadion sportowy MKS „Orla” Wąsosz, sala sportowa w Wąsoszu, boisko sportowe do piłki nożnej ze sztuczną nawierzchnią przy Publicznej Szkole Podstawowej w Wąsoszu oraz boisko sportowe wielofunkcyjne ze sztuczną nawierzchnią przy Publicznym Gimnazjum w Wąsoszu. W gminie działają kluby sportowe, w tym uczniowskie, są dwie trasy rowerowe (Wąsosz – Bartków oraz Wąsosz – Wiklina – Zbaków Górny), organizowane są także spływy kajakowe po rzece Barycz. (Wąsosz – Sądowel)

Jeśli chodzi o **walory turystyczne** to na terenie gminy, zaliczanym do Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Baryczy, występują bardzo atrakcyjne turystycznie kompleksy leśne, często ze starym drzewostanem, oraz kompleksy łąk z naturalną

roślinnością, wśród której szczególnie cenne są rzadko występujące gatunki roślin. Do cennych i zasługujących na uwagę atrakcji turystycznych należą parki: park zamkowy w Wąsoszu, parki dworskie w Cieszkowicach, Czeladzi Wielkiej, Wiklinie, Wrzący Wielkiej, Lechtowie oraz park pałacowy w Górcie Wąsockiej. Niewątpliwą atrakcją jest nowo powstały spływ kajakowy, którego początek i główna baza znajduje się w Wąsoszu. Do obiektów zabytkowych zasługujących na zwiedzanie w Wąsoszu należy kościół z drugiej połowy XVIII wieku, zespół zamkowy i folwarczny z drugiej połowy XVI wieku, park zamkowy, a także centrum miasta bogate w zabytkowe kamieniczki niekiedy z XVIII wieku.

Co się tyczy **infrastruktury zdrowotnej**, w gminie funkcjonują 3 zakłady opieki zdrowotnej (niepubliczne), 3 gabinety stomatologiczne oraz działają 2 apteki i punkty apteczne. Schorzeniami najczęściej stwierdzanymi u dzieci i młodzieży są: przewlekły nieżyt oskrzeli, alergie skórne i zniekształcenie kręgosłupa. Dorosła populacja gminy najczęściej zmagają się natomiast z chorobami układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej, przewlekłym nieżytem oskrzeli i cukrzycą.

Analiza **sytuacji dziecka** w gminie wykazała, że problemami, które najczęściej dotykają dzieci, młodzież i ich rodziny, są dysfunkcje występujące w domu (trudna sytuacja finansowa na skutek bezrobocia, bezradności opiekuńczo-wychowawczej rodziców, nadużywania alkoholu). Z kolei analiza potrzeb dzieci i młodzieży pokazała konieczność zapewnienia im szerszego dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, brak klas integracyjnych, problemy z dowożeniem i odwożeniem dzieci do szkół, potrzebę zwiększenia dostępu do pomocy pedagoga, psychologa i logopedy, rozszerzenia wsparcia w postaci dożywiania oraz organizowania terapii zajęciowej dla dzieci i młodzieży z objawami niedostosowania społecznego.

Jeśli chodzi o stan **bezpieczeństwa publicznego**, w 2009 roku najczęściej dochodziło w powiecie górowskim (brak danych dla gminy Wąsosz) do przestępstw kryminalnych. Wśród nich dominowały przestępstwa przeciwko mieniu; najczęściej odnotowywano kradzieże z włamaniem i kradzieże cudzej rzeczy.

Szeroko rozumianą **pomoc społeczną** w gminie świadczy Ośrodek Pomocy Społecznej, którego kadre w 2009 roku stanowiło 11 osób. Na 1 pracownika socjalnego przypadało 708 mieszkańców. W wykonywaniu zadań OPS współdziałał z różnymi podmiotami, m.in. z organami wykonawczymi gminy i sołectw, innymi jednostkami organizacyjnymi gminy, służbą zdrowia, policją, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną.

Liczba osób objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2007-2009 spadała z roku na rok; zmniejszał się również udział beneficjentów systemu w ogóle ludności gminy. Największą grupę w ich gronie stanowiły charakteryzujące się niskim poziomem dochodów rodziny dotknięte bezrobociem. Pochodzące z nich dzieci, z racji niedoborów materialnych w domu, korzystały ze wsparcia w formie dożywiania w szkołach. Diagnozę tę potwierdziły dane dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej; w latach 2007-2009 najczęstszą przyczyną było bezrobocie, a w dalszej kolejności bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, długotrwała i ciężka choroba oraz niepełnosprawność.

Analiza **sytuacji osób niepełnosprawnych** pozwoliła stwierdzić, że ich udział w ogóle mieszkańców gminy był w 2002 roku wysoki i wynosił 18,3%. Osoby w wieku produkcyjnym dotknięte niepełnosprawnością stanowiły ponad 16% ogółu ludności gminy będącej w tej ekonomicznej grupie wieku. Liczną grupę reprezentowały również osoby niepełnosprawne w wieku poprodukcyjnym, których odsetek wśród osób starszych w gminie wynosił 51%. Najwięcej osób dotkniętych niepełnosprawnością w gminie posiadało wykształcenie podstawowe ukończone i zasadnicze. Zdecydowana większość osób zmagających się z tym problemem była bierna zawodowo.

Diagnoza **problemów uzależnień i przemocy w rodzinie** pokazała, że wysokość kwot wydatkowanych w gminie na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych w 2009 roku była wyższa niż w latach 2007-2008. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie utrzymywała się na stałym poziomie, zmniejszała się natomiast liczba wydawanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz liczba pozytywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.

W ramach podejmowanych działań GKRPA przeprowadzała rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu. W latach 2008-2009 liczba osób nimi objętych była znacznie większa w porównaniu z latami poprzednimi; w 2009 roku nastąpił również nieznaczny wzrost liczby osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego.

Jeśli chodzi o działalność w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w latach 2007-2009 GKRPA nie kontaktowała się z osobami dotkniętymi tym problemem, nie skierowała żadnej osoby na terapię, nie złożyła również w stosunku do sprawców przemocy w rodzinie żadnego zawiadomienia do prokuratury o popełnieniu przestępstwa.

Obok Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w gminie Wąsosz działają inne jednostki i grupy wsparcia dla osób uzależnionych. Należą do nich: punkt konsultacyjny, grupa AA (w 2009 r. składała się z 7 osób) oraz świetlica realizująca program

opiekuńczo-wychowawczy. Pomoc osobom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie świadczą również Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Policja.

**Badania ankietowe w środowisku lokalnym** wykazały, że największymi atutami gminy są atrakcyjne położenie geograficzne i zdrowe, naturalne środowisko. Duże znaczenie respondenci przywiązywali również do łatwego dostępu do oświaty. Mieszkańcy Wąsosza podkreślali także korzyści płynące z rozwiniętej infrastruktury miejskiej, a więc rozbudowanej sieci wodociągów, oczyszczalni ścieków i wysypiska śmieci, co ich zdaniem może mieć duży wpływ m.in. na rozwój sektora turystycznego.

Najczęściej wymienianymi przez mieszkańców słabościami było z kolei mało miejsc pracy i duże bezrobocie. Mieszkańcy wskazywali, że w mieście nie ma gdzie pracować z uwagi na niewielką ilość przedsiębiorstw i zakładów pracy, a komunikacja z regionem jest niestety, słabo rozwinięta. Istotnym problemem wydaje się także brak mieszkań komunalnych i socjalnych.

Do problemów najczęściej występujących w gminie, mieszkańcy zaliczyli bezrobocie i alkoholizm, na kolejnych miejscach ubóstwo, dysfunkcyjność rodzin, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, zaniedbanie dzieci i rozpad więzi rodzinnych, złe warunki mieszkaniowe i problemy związane ze starzeniem się. Jednocześnie stwierdzili, że grupami, które najbardziej odczuwają skutki problemów społecznych w gminie, są osoby i rodziny dotknięte ubóstwem i bezrobociem oraz zmagające się z problemami uzależnień i przemocy w rodzinie, a oferta świadczonej pomocy jest najmniej zadowolająca w takich obszarach, jak: bezrobocie, zdrowie, warunki mieszkaniowe, ubóstwo i uzależnienia.

Analiza **sektora pozarządowego** w gminie pozwoliła stwierdzić, że nie działają tam żadne, poza klubami sportowymi i jednostki ochotniczej straży pożarnej, organizacje pozarządowe. W gminie są także 3 parafie Kościoła rzymskokatolickiego.

Dokonana z udziałem przedstawicieli samorządu gminy **analiza SWOT** umożliwiła identyfikację mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją, pomagając jednocześnie usystematyzować zgromadzoną dotychczas wiedzę.

Uzyskane wyniki diagnozy problemów społecznych posłużyły, po ich nałożeniu na kompetencje samorządu gminnego, do opracowania założeń polityki społecznej gminy Wąsosz na lata 2011-2020. Zostały one przedstawione w części programowej strategii.

### **III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA**

#### **1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ**

Misja samorządu, sformułowana w Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wąsosz na lata 2011-2020, jest następująca:

**Wąsosz gminą silnych rodzin i aktywnej społeczności lokalnej,  
podnoszącą jakość życia mieszkańców, stwarzającą im możliwości rozwoju  
i przeciwdziałającą marginalizacji i wykluczeniu społecznemu**

Wypełnienie przyjętej misji jest uwarunkowane realizacją przedstawionych na kolejnych stronach celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań.

### **Cel strategiczny 1.:**

**Przeciwdziałanie bezrobociu, ubóstwu i bezdomności oraz zapobieganie ich skutkom.**

#### **Cele operacyjne:**

1. Wsparcie bezrobotnych i poszukujących pracy.
2. Zapewnienie ubogim bezpieczeństwa socjalnego.
3. Pomoc zagrożonym bezdomnością i bezdomnym.

#### **Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:**

1. Podejmowanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach oraz organizacji robót publicznych, prac interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego.
2. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi, w tym w oparciu o kontrakt socjalny.
3. Zmniejszanie skutków bezrobocia poprzez pomoc finansową udzielaną przez OPS.
4. Pozyskiwanie inwestorów (m.in. poprzez promowanie gminy oraz wprowadzenie systemu preferencji) oraz wspieranie małej i średniej przedsiębiorczości (m.in. w branży turystycznej i agroturystycznej).
5. Opracowywanie i realizowanie projektów służących aktywizacji osób bezrobotnych, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.
6. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi o zasięgu ponadgminnym działającymi na rzecz osób bezrobotnych

#### **Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:**

1. Monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców gminy.
2. Wsparcie osób ubogich pracą socjalną, w tym poprzez zawieranie kontraktów socjalnych.
3. Promowanie wśród zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego aktywnych postaw oraz samopomocy, np. pomocy sąsiedzkiej.
4. Udzielanie przez OPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej.
5. Organizowanie akcji charytatywnych na rzecz ubogich.

6. Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci z rodzin ubogich, m.in. poprzez organizowanie dla nich dożywiania w szkołach, wypoczynku letniego i zimowego, wyposażenie ich w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, przyznawanie im stypendiów szkolnych, a także zapewnienie im dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
7. Tworzenie w gminie mieszkań komunalnych i socjalnych.
8. Opracowanie, realizacja lub współudział w realizacji programów na rzecz zagrożonych i dotkniętych ubóstwem.
9. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi o zasięgu ponadgminnym działającymi na rzecz ubogich oraz z kościołem.

**Kierunki działań do celu operacyjnego 3.:**

1. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami zagrożonymi i dotkniętymi bezdomnością.
2. Udzielanie przez OPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom zagrożonym i dotkniętym bezdomnością, opracowywanie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności.
3. Tworzenie w gminie mieszkań socjalnych.
4. Zapewnianie osobom bezdomnym schronienia.
5. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi o zasięgu ponadgminnym działającymi na rzecz osób bezdomnych.

**Czas realizacji działań:**

Działania ciągłe w latach 2011-2020.

**Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:**

Burmistrz Wąsosza, Rada Miejska, Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego.

**Partnerzy w realizacji działań:**

Powiatowy Urząd Pracy w Górze, inwestorzy, lokalni przedsiębiorcy, noclegownia w Lesznie, noclegownie i schroniska w województwie dolnośląskim, organizacje pozarządowe, kościół, społeczność lokalna.



### **Źródła finansowania działań:**

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

### **Wskaźniki monitoringowe:**

- wielkość stopy bezrobocia,
- liczba osób bezrobotnych w gminie,
- liczba osób objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia,
- liczba osób bezrobotnych, ubogich i bezdomnych objętych pracą socjalną oraz liczba osób objętych kontraktami socjalnymi,
- liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia, ubóstwa i bezdomności,
- liczba nowych inwestorów,
- liczba nowych podmiotów gospodarczych, w tym liczba nowych małych i średnich przedsiębiorstw,
- liczba opracowanych i realizowanych projektów oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba przedsięwzięć realizowanych przy współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- liczba przeprowadzonych akcji charytatywnych,
- liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem,
- liczba programów wsparcia zagrożonych i dotkniętych ubóstwem oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba opracowanych i realizowanych indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba mieszkań komunalnych i socjalnych,
- liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie.

## **Cel strategiczny 2.:**

### **Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży.**

#### **Cele operacyjne:**

1. Wzmacnianie rodzin, podnoszenie poziomu ich funkcjonowania.
2. Pomoc rodzinom będącym w kryzysie; rozwijanie systemu wsparcia.
3. Wsparcie dzieci i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju.

#### **Kierunki działań do celów operacyjnych 1-3.:**

1. Promowanie w gminie prawidłowego modelu rodziny oraz edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, m.in. przez pracowników OPS-u i placówek oświatowych.
2. Zintensyfikowanie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności dotkniętymi bezradnością opiekuńczo-wychowawczą.
3. Udzielanie przez OPS pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych.
4. Zwiększenie dostępności poradnictwa specjalistycznego dla rodzin oraz osób samotnie wychowujących dzieci, w tym pomocy psychologiczno-pedagogicznej, terapeutycznej i prawnej.
5. Podnoszenie jakości i warunków kształcenia w placówkach oświatowych, m.in. poprzez doskonalenie kadr nauczycielskich, modernizację placówek i ich wyposażenie w nowoczesny sprzęt dydaktyczny oraz programy edukacyjne, wzbogacenie oferty edukacyjnej.
6. Zapewnienie dostępu do kształcenia integracyjnego w gminie.
7. Rozszerzenie dożywiania dzieci uczęszczających do placówek oświatowych działających w gminie.
8. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.
9. Zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, w tym sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych, organizowanie wypoczynku, remontowanie i rozbudowę obiektów sportowych, budowę nowych ścieżek rowerowych.
10. Rozwijanie oferty świetlic w gminie, w tym środowiskowej i szkolnych.
11. Opracowanie i realizacja gminnego programu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną.

12. Zintegrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez stałą współpracę placówek oświatowych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej i służby zdrowia, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, policji, organizacji pozarządowych i kościoła.

**Czas realizacji działań:**

Działania ciągłe w latach 2011-2020.

**Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:**

Burmistrz Wąsosza, Rada Miejska, Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego.

**Partnerzy w realizacji działań:**

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Górze, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Górze, specjaliści, placówki służby zdrowia, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, policja, organizacje pozarządowe, kościół, społeczność lokalna.

**Źródła finansowania działań:**

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

**Wskaźniki monitoringowe:**

- liczba rodzin objętych pracą socjalną,
- liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych,
- liczba osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego,
- liczba nauczycieli doskonalących swoje kwalifikacje zawodowe,
- liczba zmodernizowanych i wyposażonych placówek oświatowych,
- liczba klas integracyjnych oraz liczba osób do nich uczęszczających,
- liczba dzieci objętych dożywianiem,
- liczba przedsięwzięć służących wyrównywaniu szans edukacyjnych dzieci i młodzieży,

- liczba alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz liczba osób z nich korzystających,
- liczba świetlic oraz liczba dzieci z nich korzystających,
- liczba wspólnych przedsięwzięć różnych podmiotów działających na rzecz rodziny i dziecka.

### **Cel strategiczny 3.:**

**Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym.**

#### **Cele operacyjne:**

1. Usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki.
2. Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.

#### **Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:**

1. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi i niepełnosprawnymi.
2. Udzielanie przez OPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym i niepełnosprawnym.
3. Podnoszenie jakości usług opiekuńczych, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.
4. Rozwijanie aktywnych i zdrowych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze i niepełnosprawne – zaspokajanie ich potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych i edukacyjnych, w tym organizowanie cyklicznych imprez i spotkań integracyjnych, wycieczek, m.in. przy wykorzystaniu działającego w gminie Klubu Seniora.
5. Podejmowanie współpracy z PCPR-em, PUP-em i PFRON-em w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, m.in. przy likwidacji barier architektonicznych oraz uzyskaniu i utrzymaniu odpowiedniego zatrudnienia.
6. Rozwijanie współpracy z podmiotami wspierającymi osoby z zaburzeniami psychicznymi.
7. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi o zasięgu ponadgminnym działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych oraz z kościołem.
8. Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i niepełnosprawne w codziennym życiu.

#### **Czas realizacji działań:**

Działania ciągle w latach 2011-2020.

**Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:**

Burmistrz Wąsosza, Rada Miejska, Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej, Klub Seniora, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki kulturalne.

**Partnerzy w realizacji działań:**

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Górze, Powiatowy Urząd Pracy w Górze, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, zakłady opiekuńczo-lecznicze, organizacje pozarządowe, kościół, społeczność lokalna.

**Źródła finansowania działań:**

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

**Wskaźniki monitoringowe:**

- liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogóle mieszkańców,
- liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pracą socjalną,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych beneficjentów objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej,
- liczba osób objętych usługami opiekuńczymi oraz liczba opiekunów,
- liczba przedsięwzięć organizowanych dla osób starszych i niepełnosprawnych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba osób korzystających z oferty dziennego domu pobytu,
- liczba zlikwidowanych barier architektonicznych,
- liczba osób niepełnosprawnych, które uzyskały zatrudnienie,
- liczba nowych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,
- liczba osób z zaburzeniami psychicznymi objętych wsparciem,
- liczba przedsięwzięć realizowanych przy współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- liczba wolontariuszy.

#### **Cel strategiczny 4.:**

**Zapewnienie mieszkańcom równego dostępu do służby zdrowia oraz wspieranie rodzin i osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.**

#### **Cele operacyjne 1-2.:**

1. Zaspakajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.
2. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

#### **Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:**

1. Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej.
2. Zabezpieczanie świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, położnictwa, ginekologii i stomatologii, zgodnie z minimalnym planem zabezpieczenia ambulatoryjnej opieki zdrowotnej.
3. Podejmowanie działań wynikających z rozeznaczonych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców, w tym opracowywanie i realizowanie programów zdrowotnych.
4. Inicjowanie przedsięwzięć lokalnych mających na celu zaznajomienie mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia oraz ich skutkami.

#### **Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:**

1. Diagnozowanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie.
2. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz osób zagrożonych uzależnieniami.
3. Zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie szerszego dostępu do wsparcia psychologicznego, prawnego i społecznego.
4. Zintensyfikowanie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie, w szczególności skierowanej do dzieci i młodzieży.
5. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
6. Powołanie zespołu interdyscyplinarnego ds. przemocy w rodzinie.
7. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.
8. Opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

9. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi o zasięgu ponadgminnym, działającymi na rzecz dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie.

**Szczegółowe działania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii zawiera stanowiący załącznik do strategii gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii.**

**Czas realizacji działań:**

Działania ciągle w latach 2011-2020 (powołanie zespołu interdyscyplinarnego ds. przemocy w rodzinie – 2011 r.).

**Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:**

Burmistrz Wąsosza, Rada Miejska, Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej, Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkt Konsultacyjny ds. Uzależnień, grupa AA, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego.

**Partnerzy w realizacji działań:**

Placówki służby zdrowia, specjaliści, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, policja, Centrum Profilaktyki Alkoholowej w Górze i inne ośrodki wsparcia, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Górze, organizacje pozarządowe, kościół, społeczność lokalna.

**Źródła finansowania działań:**

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

**Wskaźniki monitoringowe:**

- liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej,
- liczba osób objętych świadczeniami zdrowotnymi,
- liczba opracowanych i realizowanych programów zdrowotnych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba osób objętych pomocą terapeutyczną i rehabilitacyjną,



- liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym, prawnym oraz z systemu pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie,
- liczba przedsięwzięć realizowanych w ramach działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej,
- liczba udzielonych porad i przeprowadzonych interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- liczba osób objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego,
- liczba osób objętych pomocą w ramach ośrodków wsparcia,
- liczba przedsięwzięć realizowanych przy współpracy z organizacjami pozarządowymi.

### **Cel strategiczny 5.:**

#### **Podniesienie poziomu bezpieczeństwa w gminie.**

#### **Cele operacyjne:**

1. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
2. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

#### **Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:**

1. Opracowywanie i realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych; włączanie w ich realizację policjantów.
2. Podejmowanie w gminie przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom (akcje, kampanie).
3. Patrowanie i wizytowanie miejsc publicznych w gminie.
4. Podejmowanie przez jednostki gminne i jej mieszkańców współpracy z instytucjami o zasięgu ponadgminnym, policją, prokuraturą rejonową, sądem rejonowym, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości.
5. Zapewnienie dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
6. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez remont ulic i dróg gminnych, budowę przydrożnych chodników, przejść dla pieszych i oświetlenia, organizację dowozu dzieci i młodzieży do szkół.

#### **Czas realizacji działań:**

Działania ciągle w latach 2011-2020.

#### **Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:**

Burmistrz Wąsosza, Rada Miejska, Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej, Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, kulturalne, placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego, jednostki sportowo-rekreacyjne.

#### **Partnerzy w realizacji działań:**

Policja, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, społeczność lokalna.

**Źródła finansowania działań:**

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

**Wskaźniki monitoringowe:**

- liczba popełnionych i wykrytych przestępstw,
- liczba opracowanych i realizowanych programów profilaktyczno-edukacyjnych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych,
- liczba wspólnych przedsięwzięć różnych podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przestępczości,
- liczba alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz liczba osób z nich korzystających,
- liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze,
- liczba dzieci i młodzieży dowożonych do szkół,
- stopień poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

## **Cel strategiczny 6.:**

### **Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego.**

#### **Cele operacyjne:**

1. Wzmacnianie kadry pomocy społecznej oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej.
2. Wyzwalanie aktywności obywatelskiej.
3. Wspólne diagnozowanie problemów społecznych i potrzeb mieszkańców.

#### **Kierunki działań do celów operacyjnych 1-3.**

1. Doksztalcanie i zwiększanie kadry pomocy społecznej poprzez udział w szkoleniach i kursach oraz zatrudnianie specjalistów.
2. Rozwijanie infrastruktury socjalnej w gminie poprzez poszerzenie oferty już działających jednostek oraz utworzenie, w razie potrzeby, nowych.
3. Zachęcanie mieszkańców do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych oraz wspieranie inicjatyw społecznych.
4. Zwiększenie dostępu mieszkańców gminy do informacji o możliwościach uzyskania i dostępnych formach świadczeń pomocowych, m.in. przez sieć Internet.
5. Coroczne informowanie decydentów, w tym radnych, o występujących w gminie problemach społecznych i istniejących potrzebach społecznych.
6. Inicjowanie w gminie działalności organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej.
7. Realizowanie zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych przy współpracy jednostek organizacyjnych i pomocniczych gminy z placówkami służby zdrowia, kuratorami sądowymi, organami państwowymi (policja, wymiar sprawiedliwości), sektorem pozarządowym o zasięgu gminnym, ponadgminnym i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego oraz kościołem.
8. Wspieranie lokalowe powstających w gminie organizacji pozarządowych, promowanie ich działalności oraz udzielanie im pomocy w nawiązaniu współpracy międzynarodowej oraz w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet gminy źródeł finansowania.
9. Propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.

#### **Czas realizacji działań:**

Działania ciągle w latach 2011-2020.

**Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:**

Burmistrz Wąsosza, Rada Miejska, Urząd Miejski, jednostki pomocnicze i organizacyjne gminy, w tym Ośrodek Pomocy Społecznej.

**Partnerzy w realizacji działań:**

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Górze, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej we Wrocławiu, policja, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, kościół, społeczność lokalna.

**Źródła finansowania działań:**

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy, wojewódzki) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

**Wskaźniki monitoringowe:**

- liczba szkoleń i kursów, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej,
- liczba specjalistów zatrudnionych w OPS-ie,
- liczba nowo powstałych jednostek pomocy społecznej,
- liczba inicjatyw społecznych,
- liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej,
- liczba wspólnych przedsięwzięć z zakresu rozwiązywania problemów społecznych,
- liczba wspieranych przez samorząd gminy organizacji pozarządowych,
- liczba wolontariuszy.

## **2. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI**

Koordynatorem realizacji działań wyznaczonych w Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wąsosz na lata 2011-2020 będzie Ośrodek Pomocy Społecznej w Wąsoszu. Działania te będą podejmowane przez wskazane powyżej podmioty zgodnie ze szczegółowym harmonogramem, ujętym w opracowywanych corocznie planach działań.

Monitoring zapisów strategicznych, polegający na systematycznym zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez zespół oceniający strategię. Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, czy wyznaczone działania zmierzają w słusznym kierunku i przynoszą zakładane zmiany.

Zespół oceniający zostanie powołany zarządzeniem burmistrza, a w jego skład wejdą m.in.: przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej oraz jednostek mu podległych. Zasady działania zespołu zostaną określone zarządzeniem burmistrza.

Zespół oceniający strategię będzie ocenił poziom wdrożenia zapisów strategicznych raz na rok, a następnie przygotuje raport monitoringowy. Zawartą w nim ocenę skuteczności polityki społecznej prowadzonej w gminie przekaże burmistrzowi i radzie, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych, podjęcie ewentualnych działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych działań zostaną wykorzystane m.in. sformułowane pod każdym celem strategicznym wskaźniki monitoringowe. W większości są one dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych instytucji i organizacji realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji. W przypadku części danych może zaistnieć potrzeba przeprowadzenia badań ankietowych wśród mieszkańców gminy oraz w kluczowych dla rozwiązywania lokalnych problemów społecznych podmiotach.

Przygotowany wykaz nie wyczerpuje wszystkich wskaźników, jakie mogą być zastosowane w procesie monitorowania realizacji strategii. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań.

### **3. PROGRAMY I PROJEKTY**

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wąsosz będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające opracowanie i realizację programów i projektów zgodnych z przyjętymi w dokumencie działaniami. Programy i projekty można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od ich charakteru. Mogą one być przyjmowane stosownymi uchwałami przez radę i powinny stanowić załączniki do niniejszej strategii.

Załączniki do Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wąsosz na lata 2011-2020 stanowią następujące programy:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii,
- Program Współpracy Gminy Wąsosz z organizacjami pozarządowymi w 2010 r.

#### **3.1. PROJEKTY**

Prezentowane poniżej projekty powstały w trakcie prac nad strategią. Ich autorami są przedstawiciele instytucji i organizacji pozarządowych działających w gminie w obszarze polityki społecznej. Projekty stanowią „bank pomysłów”, tzn. ich realizacja jest wskazana, ale możliwa będzie dopiero wtedy, gdy ich wnioskodawcy pozyskają niezbędne środki finansowe.

##### **Projekt 1. „Sport bawi, uczy, wychowuje”.**

###### **Wnioskodawca projektu**

Publiczna Szkoła Podstawowa w Płoskach, Płoski 4.

###### **Cel główny projektu**

Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci:

- szerzenie kultury fizycznej,
- podniesienie sprawności fizycznej,
- rozwijanie umiejętności w grach zespołowych,
- rozwijanie więzi koleżeńskich.

###### **Miejsce realizacji projektu**

Sala sportowa w Wąsoszu.

### **Beneficjenci projektu**

Uczniowie klas IV-VI Szkoły Podstawowej w Płoskach.

### **Partnerzy w realizacji projektu**

- Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Wąsoszu,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Wąsoszu.

### **Czas realizacji projektu**

Od 1.09.2010 r. do 20.06.2011 r.

## **Projekt 2. „Zajęcia popołudniowe lub sobotnie – szansą dla każdego dziecka”.**

### **Wnioskodawca projektu**

Samorządowe Przedszkole im. M. Konopnickiej, pl. Kościelny 2, 56-210 Wąsosz.

### **Cel główny projektu**

Wyrównanie szans edukacyjnych dzieci z rodzin z problemami poprzez:

- wspólne zabawy (nauka poprzez zabawę),
- -poszerzanie horyzontów poprzez zdobywanie umiejętności i wiedzy,
- opiekę i wychowanie.

### **Miejsce realizacji projektu**

Przedszkole im. M. Konopnickiej, pl. Kościelny 2, 56-210 Wąsosz.

### **Beneficjenci projektu**

- dzieci z rodzin z problemami oraz ich rodzice,
- lokalna społeczność.

### **Czas realizacji projektu**

Według potrzeb i możliwości.

## **Projekt 3. „Pomoc finansowa rodzinom niepełnym i wielodzietnym”**

### **Wnioskodawca projektu**

Publiczna Szkoła Podstawowa im. J. Brzechwy w Pobielu, Pobiel 75.

### **Cel główny projektu**

Wsparcie rodzin wielodzietnych i niepełnych:

- pomoc finansowa dostosowana do indywidualnych potrzeb,
- wsparcie psychologiczne.



### **Miejsce realizacji projektu**

Urząd Miejski Wąsosza.

### **Beneficjenci projektu**

- rodziny niepełne,
- rodziny wielodzietne.

### **Partnerzy w realizacji projektu**

- Ośrodek Pomocy Społecznej w Wąsoszu,
- Urząd Miejski Wąsosza,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Górze.

### **Czas realizacji projektu**

2 lata.

## **Projekt 4. „Warsztaty interpersonalne”.**

### **Wnioskodawca projektu**

Publiczne Gimnazjum im. H. Sienkiewicza, ul. Zacisze 10, 56-210 Wąsosz.

### **Cel główny projektu**

Organizacja zajęć mających na celu nabycie umiejętności komunikacyjnych, prezentacyjnych i interpersonalnych:

- budowanie empatii,
- budowanie postaw asertywnych,
- nawiązywanie relacji z rówieśnikami,
- ćwiczenia relaksacyjne,
- wykształcenie umiejętności radzenia sobie ze stresem.

### **Miejsce realizacji projektu**

Publiczne Gimnazjum im. H. Sienkiewicza, ul. Zacisze 10, 56-210 Wąsosz.

### **Beneficjenci projektu**

Uczniowie z klas I-III Gimnazjum.

### **Partnerzy w realizacji projektu**

- Urząd Miejski Wąsosza,
- Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Wąsoszu,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Górze.

**Czas realizacji projektu**

Maj – czerwiec 2010 r.

**Projekt 5.**

**Wnioskodawca projektu**

**Cel główny projektu**

Poprawa bytu i egzystencji w społeczeństwie.

**Miejsce realizacji projektu**

Gmina Wąsosz.

**Beneficjenci projektu**

Osoby bezrobotne, bezdomne, alkoholicy, narkomani.

**Partnerzy w realizacji projektu**

- Ośrodek Pomocy Społecznej w Wąsoszu,
- Policja,
- szkoły,
- Zespół Placówek Kultury w Wąsoszu,
- ośrodki zdrowia,
- Kościół katolicki.

#### **IV. UWAGI KOŃCOWE**

Zapisy zawarte w Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wąsosz na lata 2011-2020 będą realizowane w ramach przyjętych działań w zależności od posiadanych przez samorząd gminy i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych. Dla osiągnięcia wyznaczonych w dokumencie celów konieczne będzie współdziałanie różnych podmiotów funkcjonujących w obszarze polityki społecznej, w tym tych, które działają na wyższym szczeblu administracyjnym.

Autorzy dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania wszystkim tym, którzy uczestniczyli w jego budowie, przyczyniając się do identyfikacji problemów społecznych występujących w gminie. Jednocześnie chcą wyrazić nadzieję na dalszą współpracę w realizacji zapisów strategii.

## **SPIS DIAGRAMÓW, TABEL I WYKRESÓW**

### **Diagramy:**

Diagram 1. Struktura dokumentu strategii

### **Tabele:**

Tabela 1. Infrastruktura techniczna w gminie w 2009 roku

Tabela 2. Najważniejsze inwestycje zrealizowane w gminie w latach 2007-2009

Tabela 3. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2007-2009

Tabela 4. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2007-2009

Tabela 5. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2007-2009

Tabela 6. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki

Tabela 7. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2007-2009

Tabela 8. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) z końcem 2009 roku

Tabela 9. Bezrobotni w gminie według płci i ich udział w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2007-2009

Tabela 10. Bezrobotni w gminie na koniec 2009 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia

Tabela 11. Zasoby mieszkaniowe gminy w latach 2007-2009

Tabela 12. Nowo oddane mieszkania w gminie w latach 2007-2009

Tabela 13. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2007-2009

Tabela 14. Placówki oświatowo-wychowawcze w gminie w roku szkolnym 2008/2009

Tabela 15. Placówki kulturalne w gminie w 2009 roku

Tabela 16. Zakłady opieki zdrowotnej, apteki i punkty apteczne w gminie w 2009 roku

Tabela 17. Najczęstsze schorzenia ludności gminy w 2009 roku

Tabela 18. Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży z gminy w 2009 roku

Tabela 19. Stan zatrudnienia w OPS-ie oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2009 roku

Tabela 20. Wykształcenie kadry OPS-u oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2009 roku

Tabela 21. Środki finansowe wydatkowane przez OPS na pomoc mieszkańcom gminy w latach 2007-2009

Tabela 22. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2007-2009

Tabela 23. Struktura wiekowa oraz aktywność zawodowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2009 roku

- Tabela 24. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2007-2009
- Tabela 25. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez OPS w latach 2007-2009
- Tabela 26. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2007-2009
- Tabela 27. Zaliczki i świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2007-2009
- Tabela 28. Działalność PCPR-u w odniesieniu do ludności gminy w latach 2007-2009
- Tabela 29. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w gminie w 2002 roku
- Tabela 30. Osoby niepełnosprawne w gminie według poziomu wykształcenia w 2002 roku
- Tabela 31. Osoby niepełnosprawne w gminie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku
- Tabela 32. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych
- Tabela 33. Środki finansowe przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień w gminie w latach 2007-2009
- Tabela 34. Lokalny rynek napojów alkoholowych oraz działalność GKRPA w zakresie profilaktyki i rozwiązywanie problemów uzależnień w gminie w latach 2007-2009
- Tabela 35. Kościoły w gminie

**Wykresy:**

- Wykres 1. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy
- Wykres 2. Kategorie osób i grup najbardziej odczuwających skutki problemów społecznych występujących w gminie
- Wykres 3. Obszary, w których oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najbardziej niezadowolająca
- Wykres 4. Jaki jest dostęp do placówek służby zdrowia w gminie?
- Wykres 5. Jaki jest dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych w gminie?
- Wykres 6. Jaki jest dostęp do placówek kulturalnych w gminie?
- Wykres 7. Jaki jest dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie?
- Wykres 8. Czy czuje się Pan(-i) bezpiecznie w miejscu zamieszkania?